

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

МЕДІАКУЛЬТУРА

Навчальна програма
для учнів 9, 10, 11 класів
закладів загальної середньої освіти
(три роки навчання)

За редакцією Л. А. Найдьонової

*Гриф МОН України
"Схвалено для використання в освітньому процесі"*

Київ-2023

Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» рішенням експертної комісії з психології та педагогіки від 14.12.2023 року (протокол № 4) навчальній програмі «МЕДІАКУЛЬТУРА» для учнів 9, 10, 11 класів закладів загальної середньої освіти за ред. Найдьоновой Л. А. (автори: Найдьонова Л. А., Череповська Н. І., Вознесенська О. Л., Чаплінська Ю. С., Григоровська Л. В.) надано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі», який зареєстрований у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 7.0022-2023.

Автори:

Л. А. НАЙДЬОНОВА, д. психол. наук, член-кор. НАПН України;
Н. І. ЧЕРЕПОВСЬКА, канд. психол. наук, ст. н. с.
О. Л. ВОЗНЕСЕНСЬКА, канд. психол. наук, ст. н. с.;
Ю. С. ЧАПЛІНСЬКА, канд. психол. наук;
Л. В. ГРИГОРОВСЬКА, канд. пед. наук, доцент;

Рецензенти:

Л. Г. ЧОРНА, канд. психол. наук, ст. н. с.;
В. Л. ПАНЬКОВЕЦЬ, канд. психол. наук, доцент;
Н. М. ПАСТУШЕНКО, канд. пед. наук, доцент

Медіакультура. Навчальна програма для учнів 9, 10, 11 класів закладів загальної середньої освіти (три роки навчання) / Л. А. Найдьонова, Н. І. Череповська, О. Л. Вознесенська, Ю. С. Чаплінська, Л. В. Григоровська ; за ред. Л. А. Найдьоновой ; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. – Київ, 2023. – 86 с.

Навчальна програма для старшокласників «Медіакультура» спрямована на формування у молодого покоління критичного мислення і свідомого ставлення до інформації в медіа- та інформаційному просторі, розуміння молоддю соціокультурного й політичного контексту закономірностей функціонування медіа в сучасному світі. Запропонований алгоритм розвитку медіакультури особистості спирається на психологічну культуру саморегуляції емоційних станів учнів у їхній взаємодії з медіа та соціальним середовищем за допомогою медіазасобів, що дає змогу кожному відчувати й утверджувати себе як відповідального носія і творця шкільної, національної і глобальної медіакультури. Упровадження курсу сприятиме формуванню високого рівня особистісної медіакультури молодого покоління, розвитку його компетентностей, важливих для самоздійснення в сучасному інформаційному світі: здатності протидіяти агресивному медіасередовищу, розпізнавати медіаманіпуляції, бути стійкими до медіатравмування, за допомогою медіаторчості віднаходити ресурси для відновлення. Адресується вчителям закладів освіти, медіапедагогам, соціальним працівникам, особам, чия діяльність по'язана зі сферою медіаосвіти.

З М І С Т

Пояснювальна записка	4
Перший рік навчання: 9-й клас	24
Модуль 1. Вступний. Від медіаграмотності до медіакультури	24
Модуль 2. Кіберкультура	29
Модуль 3. Аудіовізуальна медіакультура.....	33
Модуль 4. Інформаційна культура.....	44
Другий рік навчання: 10-й клас	49
Модуль 1. Вступний. Від медіаграмотності до медіакультури 2.0.....	49
Модуль 2. Кіберкультура 2.0.....	53
Модуль 3. Аудіовізуальна медіакультура 2.0.....	57
Модуль 4. Інформаційна культура 2.0.....	65
Третій рік навчання: 11-й клас	68
Модуль 1. Вступний. Від медіаграмотності до медіакультури 3.0.....	68
Модуль 2. Кіберкультура 3.0.....	72
Модуль 3. Аудіовізуальна медіакультура 3.0.....	76
Модуль 4. Інформаційна культура 3.0.....	81
Література	82
Рекомендовані електронні ресурси	84
Рекомендовані нейронні мережі	84
Рекомендовані фільми за вибором	85

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності суспільства визначено як одну зі стратегічних цілей Стратегії інформаційної безпеки України (Указ Президента України №685/2021 про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»). Це пов'язано з викликами, на які має давати відповідь держава: недостатній рівень медіаграмотності (медіакультури) в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій; інформаційний вплив Російської Федерації як держави-агресора на населення України; інформаційне домінування Російської Федерації як держави-агресора на тимчасово окупованих територіях України тощо.

Значне розширення можливостей доступу до джерел інформації в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій і водночас недостатнього рівня медіаграмотності супроводжується зменшенням критичності сприйняття інформації, створює підґрунтя для можливих маніпуляцій громадською думкою, що призводить до зростання впливу дезінформації і деструктивної пропаганди, популярності конспірологічних теорій. Некритичне сприйняття інформації створює загрози для політичної та економічної стабільності демократичних держав, зазначено в Стратегії.

Усебічний розвиток української культури та утвердження української громадянської ідентичності передбачають розвиток медіакультури суспільства, що потребує посилення соціогуманітарного складника внутрішньої політики України, розроблення та впровадження цілісної системи соціогуманітарних технологій, відповідної модернізації освіти.

Сучасні діти й підлітки живуть у світі медіа. Вони отримують інформацію і засвоюють зразки поведінки з медіа, що визначає їхню кіберсоціалізацію. Остання часто відбувається поза участю батьків в умовах, коли повний контроль медіасередовища неможливий. Тому одним із важливих сучасних

напрямів виховання молоді стає формування їхньої особистісної медіакультури. Розвинена медіакультура особистості передбачає як пошук, сприймання, критичний аналіз, адекватне оцінювання та осмислення різноманітної медіапродукції, так і створення власних медіапродуктів на основі усвідомленої системи цінностей і переконань у взаємодії з іншими людьми. Ціннісна смислова саморегуляція – це основний психологічний механізм, який перетворює медіаграмотність особистості на її персональну медіакультуру. Створений людиною сенс життя і прийняті нею цінності дають додаткові потужні можливості, щоб регулювати свою поведінку і розв’язувати проблеми або конфлікти, робити обґрунтований вибір у складних, суперечливих ситуаціях життя і його відображення в медіа. Медіаграмотна людина знає і вміє, а медіакulturна – діє (або утримується від дій) згідно зі своїми ціннісно-світоглядними переконаннями, здійснює своїми діями вчинок заради чогось (цінності, смислу, інших вищих психічних і соціокультурних регуляторів).

Медіакультура особистості передбачає наявність у людини власної картини світу, розуміння нею соціокультурного й політичного контексту закономірностей функціонування медіа в сучасному світі. Тому формування свідомого ставлення і критичного мислення молодого покоління щодо інформації в медіа та інформаційному просторі були і залишаються пріоритетними завданнями медіаосвіти.

Особливої актуальності ці пріоритети набувають в умовах російсько-української війни й інформаційно-психологічної зокрема, спрямованої на руйнування національної ідентичності українського суспільства, спотворення українського менталітету з подальшим поглинанням нашої території і знищення України як держави. І передусім потреба протистояння інформаційним впливам стосується населення на тимчасово окупованих територіях, а також періоду після деокупації та повоєнного відновлення країни.

Формування належного рівня медіакультури особистості можна сьогодні забезпечити завдяки комплексу заходів. Ключовим серед них є введення до шкільної програми старшої школи спеціального медіаосвітнього курсу

«Медіакультура», у межах якого учні узагальнюватимуть власний неформальний досвід взаємодії із сучасними медіа, переосмислюватимуть знання, здобуті в інших медіаосвітніх курсах і позашкільній роботі, під час реалізації різноманітних власних проєктів створення медіапродукції.

Відповідно до концепції Нової української школи має застосовуватися інтегрований підхід: замість передавання учням певного обсягу знань курс створює можливості для формування компетентностей у важливих для дітей уже сьогодні практичних завданнях і проєктах – завдяки залученню учнів до парної і групової роботи, підтримці їхнього виходу в проєктах за межі класної кімнати в простір школи і місцевої громади. Курс «Медіакультура» базується на принципі підготовки старшокласників до життя як творчих, патріотичних і конкурентоздатних особистостей, що вибудовують персональний проєкт майбутнього життєвого самоздійснення в професійній і громадській сферах.

Школа – це те інформаційно-освітнє середовище, яке може сформувати медіакультурну особистість, навчити дитину не лише знаходити потрібну інформацію, а й опрацьовувати великі обсяги інформації (що є важливим умінням сучасного фахівця в будь-якій спеціальності), розпізнавати неправдиву інформацію та протидіяти потенційно руйнівним інформаційним впливам (що є особливо актуальним у період інформаційно-психологічної війни в умовах повномасштабного вторгнення, деокупації захоплених країною-агресором територій та повоєнного відновлення країни), досягати самовираження з повагою до інших, створюючи власний медіаконтент та поширюючи його з урахуванням адресата і керуючись етичними принципами. Сучасна українська школа має забезпечити превентивну підготовку дитини до безпечної взаємодії з медіа.

Упровадження курсу дає змогу сформувати високий рівень медіакультури особистості, яка має компетентності, важливі для самоздійснення в сучасному інформаційному світі, зокрема здатність протидіяти агресивному медіасередовищу, розпізнавати медіаманіпуляції, бути стійким до медіатравмування і віднаходити ресурси для подолання її наслідків.

Медіакультура особистості спирається на психологічну культуру саморегуляції емоційних станів старшокласника у взаємодії з медіа та соціальним середовищем за допомогою медіазасобів, дає учню можливість відчувати й утверджувати себе як відповідального носія і творця шкільної, національної і глобальної медіакультури.

Відповідність навчальної програми вимогам державних стандартів базової та повної середньої освіти

Програма для учнів **9 класу** відповідає вимогам Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою КМУ № 898 від 30 вересня 2020 р., меті та ціннісним орієнтирам освіти. Насамперед навчальна програма спрямована на розвиток ключових компетентностей, зокрема *інформаційно-комунікаційної і громадянської, та соціальних компетентностей*. Учні підвищуватимуть свою *культурну* компетентність, підтримуватимуть стійкий інтерес до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливе ставлення до культурних традицій українців та інших народів; розширюватимуть здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передавання ідей у різних медіакультурних формах; плекатимуть прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами медіакультури. Найбільш актуальним завданням програми є формування в учнів *здоров'язбережувальних* компетентностей щодо протидії шкідливим медіавпливам, а саме: здатності до саморегуляції взаємодії з медійним простором в умовах війни, усвідомлення наявних загроз впливу своїх медіапрактик на здоров'я, розвиток в учнів здатності застосовувати в умовах конкретної ситуації сукупності засобів збереження психічного здоров'я і психологічного добробуту, дбайливого ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей.

У процесі навчання за програмою учні закріплюють і розвивають **наскрізні уміння**, такі як уміння читати і сприймати медіатексти з розумінням, висловлювати власну думку усно й письмово, критично та системно мислити, діяти творчо, виявляти ініціативність, логічно обґрунтовувати свою позицію,

конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики медіаспоживання і приймати адекватні рішення, розв'язувати проблеми у сфері медіатизованої комунікації.

Програма для учнів **10-11 класу** відповідає вимогам Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановою КМУ № 1392 від 23 листопада 2011 р., із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ України № 538 від 07.08.2013 та № 143 від 26.02.2020. Учні підвищуватимуть *загальнокультурну* компетентність – здатність аналізувати та оцінювати досягнення національної і світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, що ґрунтуються на загальнолюдських цінностях.

Здоров'язбережувальна компетентність у навчальній програмі формується як здатність учня в умовах конкретної ситуації війни та її інформаційного супроводу застосовувати сукупність здоров'язбережувальних компетентностей щодо своїх звичних медіапрактик, дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших людей саме в інформаційному просторі. Програма спрямована на розвиток *громадянської* компетентності учнів – активно, відповідально та ефективно реалізовувати свої права та обов'язки для розвитку демократичного суспільства і повоєнного відновлення країни. *Інформаційно-комунікаційна* компетентність і міжпредметна *естетична* компетентність формуватимуться завдяки розвитку в учнів здатності застосовувати ефективні способи взаємодії з людьми, що безпосередньо їх оточують або перебувають на відстані, уміння працювати в групі та виконувати різні соціальні ролі, виявляти естетичне ставлення до світу в індивідуальній і груповій медіатворчості.

Принципи побудови і реалізації курсу

Головною особливістю впровадження курсу «Медіакультура» має бути *гнучкість і спрямованість на природну мотивацію учнів* орієнтуватися в цифровому середовищі, що передбачає активний, творчий підхід з боку медіапедагога (учителя, який викладає курс) у співпраці із психологом,

соціальним педагогом, батьками, адміністрацією і педагогічним колективом закладу загальної середньої освіти.

Загальними принципами, на яких будуються заняття, мають бути принципи *паритетності і балансу*.

Принцип паритетності передбачає рівність прав висловлювати свою думку, відстоювати власну позицію, а також опрацьовувати зворотні зв'язки і, якщо треба, коригувати свої погляди в ситуації дружнього спілкування людей з різним рівнем компетентності на спільному медіаосвітньому майданчику. Спілкування на уроці відбувається як обмін знаннями: учителю варто укласти угоду з учнями про взаємне навчання в цьому курсі (учні навчаються того, що знає вчитель, а вчитель навчається того, у чому самі учні вже є більш компетентними й обізнаними). Варто делегувати учням підготовку тематичних інформаційних повідомлень, а вчителю давати обґрунтовані зворотні зв'язки, порушувати проблемні питання (проблематизації), провокувати розмову щодо ціннісно-сміслових зв'язків і самовизначень, просити допомоги і перевіряти точність свого розуміння висловлених учнями думок, коректно висловлювати й обґрунтовувати своє ставлення до самовираження дітей, демонструвати синтез позицій у процесі розв'язання дилем тощо. Стисла формула: *У нашому обміні знаннями думка кожного важлива*.

Принцип балансу в навчанні пов'язаний із корінним принципом балансу в діяльності медіа, що має кілька вимірів своєї реалізації. Так і в медіаосвітньому курсі прагнемо досягти балансу: між індивідуальними потребами учнів у сфері медіапрактик та організацією спілкування з повагою до іншого; між увагою до медіа і посиленням рухової активності, цінністю тілесності; між інформативністю і розважальністю на занятті; між ситуативністю і плануванням майбутнього і т. ін. Стисла формула: *Баланс творимо разом*.

Зміни, які внесено до курсу порівняно з програмою 2018 р., зумовлені змінами, що відбулися в освіті і в інформаційному просторі за останні п'ять років у зв'язку із запровадженням дистанційної форми освіти під час пандемії COVID-19, введенням воєнного стану через повномасштабне вторгнення Росії,

воєнні дії та окупацію українських територій, а також у зв'язку із світовими тенденціями розвитку інформаційного простору та застосування штучного інтелекту в соціальному житті та освіті.

Обсяг курсу

На вивчення старшокласниками курсу пропонується відвести 3 роки навчання:

9 клас – 35 годин (2 години резервні)

10 клас – 35 годин (2 години резервні)

11 клас – 35 годин (2 години резервні)

За рішенням закладу освіти кількість годин може бути розподілено на одне півріччя. Ухвалюючи таке рішення, варто зважати на те, що програма містить завдання й окремі теми, які мають психотерапевтичний потенціал, а це сприяє поліпшенню саморегуляції учнів у стресовий період їхнього життя. Вивчення курсу може за певних обставин починатися з 2-го або й з 3-го року (в 10 чи 11 класі), у цьому разі вчитель може включати до програми окремі теми або матеріали з програми для попередніх років на власний розсуд і за побажаннями учнів.

Модульна структура курсу

Матеріал курсу розподілено з урахуванням організації навчального процесу в чотирьох чвертях. Програма курсу для кожного року навчання складається з вступного і трьох змістових модулів:

Вступний орієнтувальний модуль є підготовчим і мотиваційним. Учні поглиблюють свої знання у сфері медіаграмотності, здобуті в попередні періоди навчання, оновлюють правила взаємодії з медіа відповідно до своїх життєвих обставин і завдань для розширення власного соціального досвіду. У першій чверті учні осмислюють широку сферу використання медіаграмотності, планують і здійснюють різноманітні медіаосвітні події, беруть участь у всеукраїнських медіаосвітніх акціях, готують проекти до Глобального тижня

медіаінформаційної грамотності, який у різних країнах проводиться в період, що припадає зазвичай на осінні канікули. Практична спрямованість вступного модуля актуалізує потребу в поглибленні знань, дає учням змогу відчувати себе замовниками курсу, спільно з учителем спланувати і скоригувати наповнення подальших трьох змістових модулів. Вступний модуль допомагає медіапедагогу визначити рівень медіаграмотності учнів для відповідного коригування змісту: чим нижчий рівень медіаграмотності, тим більше уваги треба звертати на розвиток медіаімунітету і медіаобізнаності, безпекові питання; чим вищий рівень, тим більше часу можна відводити в курсі на медіаторчість і рефлексію учнями власних медіапрактик для їх ціннісно-сміслової саморегуляції.

Три основні змістові модулі відповідають наступним навчальним чвертям, що полегшує проміжне підбиття підсумків. Таким чином модульна структура циклічно повторюється на кожному році навчання:

Модуль 1. Вступний. Від медіаграмотності до медіакультури.

Модуль 2. Кіберкультура (культура взаємодії з кіберпростором, насамперед інтернет-ресурсами).

Модуль 3. Аудіовізуальна медіакультура (сучасна культура аудіовізуальної медіапродукції, насамперед екранних медіа).

Модуль 4. Інформаційна культура (загальна інформаційна культура сучасності).

Оскільки змістові модулі є відносно незалежними, перший і третій (кіберкультура та інформаційна культура) можуть за вибором учителя викладатися в запропонованому порядку або зворотному, коли курс починається з інформаційної культури.

Мотиваційна відповідність курсу

Кожного наступного року модульна структура зберігається, а змістове наповнення модулів ускладнюється відповідно до мотивації, характерної для вікового розвитку старшокласників. Головний напрям мотивації – відповідність

курсу потребам учнів з урахуванням їхніх медіапрактик і життєвої ситуації. В умовах війни та інших загроз медіа надають актуальну інформацію, необхідну для збереження життя і здоров'я, за умови відповідного користування медіа і регулювання своєї взаємодії зі світом інформації. Збереження ментального здоров'я і психологічного добробуту у взаємодії з медіа – головна мета формування медіакультури учнів. Здорова взаємодія з медіа є частиною людського капіталу, необхідного для повоєнного відновлення і розбудови України. Для учнів, які раніше не вивчали курсів медіаграмотності, акцентують також на медіаграмотності і критичному мисленні як засобах забезпечення стійкості проти дезінформації.

1-й рік навчання передбачає введення в курс «Медіакультура» у формі узагальнення власного досвіду, що стає продовженням курсів з основ медіаграмотності, якщо учні вивчали їх на попередніх етапах. Цей рік є рефлексивним, що відповідає потребам підлітків у самодослідженні і самовизначенні. Медіаосвітній курс сприяє як активізації професійного самовизначення й осмислення проєкту власного майбутнього, так і усвідомленню особистістю морально-духовних, ціннісно-сміслових орієнтирів, української ідентичності та її ролі в глобальних процесах розвитку людської цивілізації.

2-й рік навчання – найбільш насичений – ставить за мету переосмислення і поглиблення змісту знань, основну структуру яких закладено в перший рік навчання. Медіаосвіта спрямована на переосмислення правил взаємодії з медіа, створення умов для становлення ціннісно-сміислової саморегуляції взаємодії з медіа, індивідуального самовираження й обробки зворотного зв'язку як у безпосередньому, так і в медіатизованому спілкуванні. Медіаосвітній курс сприяє активізації громадянського самовизначення в проєкті власного майбутнього, демонструє, як медіакультура сприяє долаттю екзистенційних викликів, пов'язаних з війною.

На *3-му році навчання* акцент зроблено на комунікативній і креативній груповій діяльності. Пропонуються різні види медіаторчості і патріотичного

змісту зокрема, а також медійна арттерапія та інші види прикладної медіаосвітньої діяльності, що сприяє антистресовій смисловій саморегуляції, саморефлексії як формуванню морально-духовних цінностей старших підлітків. Медіаосвітній курс забезпечує активізацію внутрішніх і групових ресурсів, опрацювання пріоритетів у проєкті власного майбутнього.

У практичні заняття всіх модулів рекомендовано включати вправи, що посилюють емоційну саморегуляцію, дають змогу опанувати сильну емоційну відповідь на стрес, який, зокрема, може бути спровокований медіа. Отже, курс забезпечує профілактику медійної ретравматизації медіа образами війни, тривожних станів неконтрольованого нав'язливого медіаспоживання, втягування в мову ненависті, спровоковану ворожими інформаційно-психологічними операціями, та інших негативних наслідків медіавпливу в умовах воєнних змін медіапростору. Групові методи роботи сприяють формуванню культури спілкування щодо медіапрактик, забезпечують профілактику конфліктів між учнями, спровокованих медіа.

Ціннісні орієнтири курсу

Навчальна програма відповідає ціннісним орієнтирам Нової української школи. Пріоритетом є партнерські взаємини між усіма учасниками освітнього процесу, спрямованість на відкрите і щире спілкування, сповнене утвердження морально-етичних цінностей: гідності, рівних можливостей, справедливості, культурного різноманіття, турботи, чесності, довіри. У процесі засвоєння змісту курсу в учнів культивуються соціально-правові цінності верховенства права, патріотизму, відповідальності, згуртованості, а також особистісно зорієнтовані цінності самореалізації, партнерства, свободи.

Загальна мета курсу:

розвиток медіакомпетентності учнів відповідно до вікових та індивідуальних особливостей їхніх медіапрактик та нагальних викликів у сучасних умовах інформаційного простору в Україні, що передбачає

необхідність посилення *саморегуляції взаємодії з медіа та кіберпростором* і потребує:

- формування в учнів *системи знань* щодо інформаційного суспільства, системи медіа, особливостей побудови стосунків за допомогою медіа, розуміння ролі парасоціальності (стосунків з медіаперсонажами), соціальних мереж, віртуальних застосунків та інших можливостей медіа в сучасному світі;
- розвитку *критичного мислення* та аналітичних здібностей щодо медіапростору і медіаспоживання, спрямованих на ефективну реалізацію здобутих знань для формування об'єктивної та осмисленої картини світу й цифрової культури зокрема;
- формування в учнів особистої аудіо-, візуальної, аудіовізуальної медіакультури як розвитку *здатності практично застосовувати знання* та вміння взаємодіяти з аудіовізуальними творами в будь-яких медіа й у спілкуванні загалом, а також здатності протистояти деструктивним інформаційним впливам медіа, зокрема пропаганді та дезінформації (сприяти саморозвитку свідомого дієвого патріотизму в медіа- і кіберпросторі шляхом обрання відповідного медіаконтенту та створення власного);
- розвитку в учнів умінь, необхідних для *свідомої зцілювальної медіатворчості* для самовираження, здатності до аналізу психологічних впливів продуктів медіатворчості, уміння прогнозувати вплив власної медіапродукції на глядачів і користувачів (з урахуванням поваги до приватності, гідності та різноманіття), готовності відповідати за наслідки створення і поширення медіаконтенту;
- стимуляції в учнів бажання створювати медіаконтент патріотичного змісту різноманітного формату (цифрований малюнок, світлина, комп'ютерна графіка, відео) та поширювати українські цінності і смисли в інтерактивному просторі;
- розвитку в учнів когнітивно-інструментальних умінь щодо створення медіапродукту, зокрема патріотичного змісту, заохочення до грамотного і

безпечного використання інформаційно-комунікаційних технологій, а саме нейронних мереж;

- засвоєння учнями знань та вмінь, спрямованих на *ефективну організацію медіапрактик* та інформаційних процесів: створення, збирання, опрацювання і використання інформації, на основі якої формується картина світу і соціальний капітал, приймаються свідомі рішення, конструюється власне майбутнє; медіаторчих практик, спрямованих на розроблення і поширення власного медіаконтенту.

Завдання курсу:

- створити *майданчик для дружнього обміну досвідом* щодо взаємодії суб'єктів освіти з медіа, тобто для безпосереднього спілкування між педагогом і учнями та організованого спілкування між однолітками щодо медіапрактик; на цьому майданчику спілкування підтримує мотивацію учнів до пошуку нових знань, формування умінь і бажання їх практичного застосування, усвідомлення особливостей життєвої ситуації і розвитку старших підлітків у взаємодії з медіа та груповій медіаторчості для побудови проєкту власного спільного майбутнього;
- ознайомити учнів з основними поняттями і *показниками медіаінформаційної грамотності*, історією розвитку медіаосвіти, глобальними подіями у сфері медіаосвіти, українськими реаліями медіаосвіти в умовах інформаційного протистояння і російсько-української війни та її довготривалих наслідків;
- ознайомити учнів з *тенденціями розвитку системи медіа*, змінами в провідних аудіовізуальних екранних і цифрових медіа, традиційними і новітніми видами медіатекстів, зразками сучасного медіамистецтва, «масової» та «елітарної» медіакультури, що забезпечують творення смислів людяності;
- роз'яснити значення інформації та її видів, способи отримання, опрацювання та поширення інформації, *критерії якості надання інформаційних послуг*

медіавиробниками і мовниками; сформувати тезаурус понять щодо опису своєї взаємодії з медіасередовищем, медіаторчості та блогерства;

- створити умови для формування в учнів уміння аналізувати й *оцінювати вплив медіа на свій емоційний стан*, уявлення і переконання; розширити діапазон способів емоційної і ціннісно-сислової саморегуляції взаємодії з різними медіа і за допомогою медіа, зокрема медіарозваг і медіаторчості;
- розвивати в учнів групову рефлексію і критичне мислення, комунікативні вміння *аргументувати власну позицію*, відповідно презентувати себе, розуміючи особливості медіатизованого спілкування порівняно із спілкуванням безпосереднім;
- формувати в учнів культуру *безпечного спілкування в мережі*, сприяти розумінню учнями явищ, механізмів та засобів інформаційної війни, пропаганди і маніпулювання (дезінформації, фейків-підробок тощо), уміння розрізняти мову ненависті і протистояти кіберцькуванню (кібербулінгу); тренувати вміння протистояти деструктивним, руйнівним впливам і досягати своєї мети в спілкуванні з урахуванням етичних принципів;
- розвивати в учнів уміння створювати, узгоджувати і переосмислювати *правила взаємодії з медіа* як організаційної основи особистісної медіакультури, позитивно спрямовувати учнів у набутті умінь самоорганізовувати перегляди і користування інтернет-ресурсами, свідомо вибірково ставитися до аудіальних медіатекстів, аналізу новин, реклами, сучасних медіагероїв та медіаконтенту;
- прищеплювати старшокласникам *громадянський патріотизм* як ціннісно-сислову основу особистісної медіакультури – використовуючи в курсі національно-патріотичний художній медіаконтент, підтримуючи патріотичну позицію учнів під час медіатизованого спілкування, сприяючи зміцненню патріотизму через його глибше самоусвідомлення;
- виховувати в учнів *особисту відповідальність за використовувані медіапрактики*, спонукати до критичного опрацювання зворотного зв'язку в

різних видах взаємодії в інформаційному просторі, зокрема щодо власної медіаторчості;

- сприяти формуванню *ставлення до медіа як до ресурсу саморозвитку* та засобу медіаторчості, самовираження і самоздійснення в забезпеченні психологічного добробуту і побудові та реалізації проєкту власного майбутнього в спільноті рівних можливостей;
- підтримувати бажання учнів *робити особистий внесок* своїми навчальними проєктами і медіаторчостю в розвиток медіакультури закладу освіти і відкритого інформаційного простору місцевої громади, допомагати тим, хто цього потребує.

Варіативність і гнучкість програми

Запропонована на вивчення розділу або теми кількість годин є орієнтовною. Учитель може її змінювати (у загальних межах 35 год.). Програма передбачає творчу співпрацю учителя й учня, роботу в групі, а також індивідуальну самостійну роботу школяра, зокрема щодо уточнення найбільш актуального змісту, що обговорюється на заняттях у межах зазначених модулів. Форми проведення занять можуть бути очними, дистанційними, змішаними.

Згідно з методичними рекомендаціями МОН України успішність засвоєння знань з курсу оцінюється за вибором на основі рішення педагогічної ради. В орієнтовному плануванні зазначено модульні та підсумкові тестування, які синхронізовано можна проводити на загальноукраїнському рівні. У разі відмови від оцінювання години, відведені в календарному плані на проведення тестування, учитель на власний розсуд додає на вивчення окремих тем, підготовку і презентацію окремих учнівських проєктів з медіаторчості чи медіапсихологічних досліджень, індивідуальні консультації чи інші форми медіаосвітньої роботи на вибір учнів.

Міждисциплінарні зв'язки та інтегровані уроки

Змістові модулі мають міждисциплінарні зв'язки, що дають змогу здійснювати інтеграцію медіаосвітніх занять з уроками з інших предметів на вибір учителя. Це створює для вчителя додаткові можливості, щоб пристосувати типову програму до різних навчальних профілів та уподобань учнів, використовуючи групові форми роботи.

Програма «Медіакультура» за її основним спрямуванням можна віднести до *здоров'язбережувальної* освітньої галузі, оскільки вона розвиває здоров'язбережувальні компетентності щодо реалізації учнів в інформаційному просторі, які недостатньо акцентовані в цій галузі з огляду на значущість у житті сучасного підлітка медіа- та кіберпросторів навчальної діяльності і спілкування. Засвоєння знань з курсу «Медіакультура» сприяє тому, щоб в інформаційному та кіберпросторі учні діяли відповідально (СЗО 1.1), прогнозували наслідки своїх дій (СЗО 2.2), розпізнавали небезпечні для психічного здоров'я ситуації (СЗО 2.1), аналізували вплив своєї інформаційної поведінки на здоров'я та психологічний добробут (СЗО 3.3), приймали адекватні рішення (СЗО 2.3), здійснюючи збалансований вибір, що дає користь і задоволення (радість) (СЗО 3.4), загалом поводитися безпечно (СЗО 2.4). Найбільш інтегрованими зі здоров'язбережувальною освітньою галуззю є такі компетентності: пошуку й перевірки інформації (СЗО 4.2) і виявлення культури медіаспоживання (СЗО 4.5).

Мотиваційна і вікова відповідність курсу і його практична спрямованість забезпечуються тим, що значна увага приділяється потребам підлітків щодо планування майбутнього, насамперед професійного (СЗО 4.6), обмірковуванню альтернатив власних дій і рішень (СЗО 3.1), умінням відстоювати власні інтереси та інтереси інших осіб (СЗО 1.2), досягненню балансу між здатністю діяти ефективно та самостійно (СЗО 4.3) і співпрацювати з іншими для досягнення результату діяльності (СЗО 4.7). Комунікативна спрямованість

курсу сприяє розвитку в учнів здатності спілкуватися конструктивно (СЗО 4.4), поводитися етично (СЗО 4.8) і надавати допомогу (СЗО 1.3).

Програма «Медіакультура» має такі спільні зі здоров'язбережувальною галуззю орієнтири для оцінювання: демонстрація моделі безпечної поведінки відповідно до суспільних та особистих цінностей у медіаопосередкованому соціальному середовищі (9 СЗО 1.1.1-1), здатності відстоювати право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності під впливом медіа (9 СЗО 1.2.1-1), виявляти ознаки булінгу, насилля, зокрема в цифровому середовищі, знати способи протидії насиллю і цькуванню, ресурси для повідомлення про виявлені випадки (9 СЗО 1.2.1-2), реалізація вміння відстоювати право кожного на особистий простір, визнання приватності та межі прийнятності інших осіб у мережевому спілкуванні (9 СЗО 1.2.1-3), критична оцінка надмірності потреб і перебільшеного медіаспоживання (9 СЗО 4.5.1-3), активний пошук, порівняння і зіставлення різних джерел інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту (9 СЗО 4.2.1-1), самовизначення на уникнення небезпечного/шкідливого медіа контенту (9 СЗО 4.2.1-2) на основі дослідження і пояснення змін власного емоційного стану та емоційного стану інших осіб у процесі медіаперцептивної комунікації (9 СЗО 3.2.1-3), розширення володіння техніками підтримки і відновлення життєвих ресурсів, зокрема в медіапрактиках (9 СЗО 3.4.1-4).

Окремі заняття модулів кіберкультури та аудіовізуальної культури можуть бути поєднані з **інформатичною** освітньою галуззю підготовки, зокрема через вивчення цікавих учням нових застосунків, елементів кодування, дизайну, виконання практичних проєктів, що реалізуються в освітньому інтернет-просторі. Інтегровані уроки можуть бути спрямовані на розвиток умінь критеріально оцінювати інформацію з різних джерел та аргументовано їх добирати (9 ІФО1.1.2-2), використання ресурсів перевірки сумнівної інформації (9 ІФО1.4.1-1), оцінювання власного досвіду інформаційної взаємодії (9 ІФО1.1.2-1), впливу ризиків використання спотвореної інформації

(9 ІФО1.4.3-1), аналізу технік пропаганди і маніпуляцій (9 ІФО1.4.3-2), виявлення спотворень та упереджень в інформації (9 ІФО1.4.3-4), захисту себе та інших в інформаційному просторі (9 ІФО4.1), зокрема завдяки розгляду проблем якісної журналістики, щоб не споживати інформаційного «сміття» (9 ІФО4.1.1.2), аналізу актуальних загроз в інформаційному просторі (9ІФО4.2.1-2) та мови ворожнечі і дискримінації (9 ІФО4.2.1-2).

Окремі заняття з модуля аудіовізуальної культури, зокрема зі створення патріотичного медіаконтенту, можуть бути інтегровані з напрямом *громадянської та історичної* освітньої галузі, що забезпечить розвиток інструментальних умінь нової якості патріота цифрової доби: уміння добирати інформацію з різних джерел (9 ГІО3.1.2-1), аналізувати і синтезувати важливу інформацію (9 ГІО3.2), прогнозувати (9 ГІО1.3.2-2). Модуль інформаційної медіакультури теж має можливості інтеграції окремих занять із громадянською освітою, оскільки передбачається осмислення поточної суспільно-політичної ситуації моделювання соціальних діалогів, пошук шляхів побудови взаєморозуміння і самоздійснення, дотримання прав людини і дитини в цифровому середовищі, розвиток соціальних і комунікаційних умінь.

Окремі заняття можуть бути інтегровані з напрямом *мовної* освітньої галузі підготовки через зв'язок із вивченням екранізацій програмних літературних творів, театральними проєктами, які передбачають розуміння екранної мови, активного слухання (9 МОВ1.1.1-1), аналітичну роботу з розрізнення факту і судження (9 МОВ1.4.6-1; 9 МОВ2.2.2-1), виявлення прихованого значення (9 МОВ1.1.3-2) і комунікативного наміру повідомлення (9 МОВ1.1.2-3), оцінювання достовірності (9 МОВ2.4.2-1), виокремлення окремих елементів маніпуляцій у медіатексті та їх опрацювання (9 МОВ1.1.1-1; 9 МОВ2.4.2-1; 9 МОВ3.2.4-1), розвиток мовлення для самовираження (9 МОВ2.3.2-1) і саморегуляції (9 МОВ1.8) під впливом аудіовізуальної вербальної і невербальної медіапродукції.

Відповідно, ці зв'язки можуть посилюватися й акцентуватися в разі переходу до профільного навчання в 10-11 класах.

Комунікативна і психологічна спрямованість курсу «Медіакультура» передбачає також можливість проведення окремих занять спільно із психологом (соціальним педагогом, соціальним працівником) згідно з планом діяльності шкільної психологічної служби.

Курс «Медіакультура» передбачає можливість тісної взаємодії медіапедагога зі шкільною бібліотекою, що у світлі розвитку інформаційно-комунікаційних технологій перетворюється сьогодні на центр надання інформаційних послуг у глобальному цифровому середовищі світової мережі бібліотек.

У курсі «Медіакультура» передбачено синхронізацію заходів, що дає змогу одночасно чи в одному часовому інтервалі проводити заняття в різних територіальних локаціях: телемости, спільні зустрічі, об'єднані відеоконференції тощо. Це можуть бути спільні синхронізовані уроки різних класів, класів з різних шкіл, міст-побратимів, усеукраїнські уроки, тести тощо.

У межах курсу «Медіакультура» заохочуються ініціативні учнівські проекти, які передбачають і підтримують взаємодію із шкільним самоврядуванням, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, медіавиробниками (преса, радіо, телебачення, інтернет-ресурси), до реалізації яких можуть залучатися батьки (за згодою). Учні усвідомлюють у цьому курсі, що вони не лише споживачі медіакультури, не лише носії цінностей української медіакультури, а вони є творцями медіакультури (і не тільки в дорослому майбутньому, а вже зараз). Від внеску кожного залежить, якою зрештою буде наша українська медіакультура в глобальному цифровому світі.

Програму «Медіакультура» оновлено на основі результатів усеукраїнського експерименту «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» протягом 2017–2022 рр. (наказ МОН України №1199 від 18.08.2017) і наукових досліджень лабораторії психології масової комунікації та

медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України.

Особливості реалізації програми

Навчальна програма передбачає можливість її запровадження з 9-го класу, а також з 10-го або навіть з 11-го. У цьому разі вчитель може використовувати тематику з попередніх років, орієнтуючись на потреби учнів. Рівень складності програми можна зменшити, залежно від знань і здібностей учнів, особливо якщо досі медіаосвітні курси вони не вивчали. Зважаючи на високий рівень міждисциплінарних зв'язків, окремі теми можна використовувати для проведення інтегрованих уроків з іншими предметами (мова і література, історія, інформатика, мистецтво, захист Вітчизни та ін.).

Згідно з наказом МОН №408 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» програму «Медіакультура» заклади загальної середньої освіти можуть включати в навчальний план за рахунок додаткових годин на окремі предмети, факультативні курси, індивідуальні заняття. За рішенням закладу освіти навчальна програма може реалізовуватися в 9 класі як обов'язковий курс за вибором. Також програму можна використовувати для проведення годин спілкування з учнями.

Уведений у зміст програми контекст російсько-української війни та особливості медіа в умовах воєнного стану після завершення війни можна розглядати як аналіз минулого досвіду, необхідний для швидкого відновлення.

Примітки до модуля «Аудіовізуальна медіакультура»:

1. До кожної теми модуля педагог заздалегідь добирає візуальний медіаконтент для ілюстрування інформаційної частини заняття, а також для проведення практичних занять.
2. Проведення практикуму у форматі медіаклубу передбачає перегляд художніх стрічок проукраїнського змісту. Медіапедагог пропонує учням обрати з декількох запропонованих один фільм для домашнього перегляду, домашньої практичної роботи і

подальшого його спільного обговорення в класі. Якщо хтось із учнів не хоче дивитися обраний фільм, він може обрати інший. Проте в індивідуальному порядку має виконати запропоноване практичне завдання, зокрема самостійно визначити жанр фільму, тематику, виокремити порушену в стрічці проблему, яку варто обговорити, запропонувати своє бачення цієї проблеми, можливі способи її розв'язання, віднайти в переглянутому корисне, цінне для себе й однокласників, і представити в письмовій або усній формі презентації, дискусії чи ін.

3. Проведення практикуму з творення патріотичного медіаконтенту передбачає забезпечення ілюстративним матеріалом патріотичного змісту.

4. Рекомендоване оновлення переліку фільмів та обговорення оновлень див. на електронному ресурсі <http://mediaosvita.org.ua> та в спільноті *Розвиток медіапсихології та медіаосвіти в Україні* https://www.facebook.com/groups/107759056630905/?ref=br_rs

ЗМІСТ ПРОГРАМИ «МЕДІАКУЛЬТУРА»

Перший рік навчання: 9-й клас

Тема, зміст навчального матеріалу та очікувані результати (36 годин)

Модуль 1. Вступний. Від медіаграмотності до медіакультури (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1	2	Знає і розрізняє поняття «медіакультура», «медіапрактики», «індивідуальне профілювання», «медіапіратство» «інтелектуальна власність», «зворотний зв'язок», «бюджет часу». Описує складники культури медіаспоживання. Формулює правила, оцінює їхню спроможність регулювати медіапрактики, моделювати майбутнє системи медіа. Усвідомлює та оцінює обсяг і розмаїття своїх медіапрактик, застосовує для цього розподіл бюджету часу; усвідомлює себе як	Тема 1.1. Медіапрактики і правила культурної взаємодії в умовах воєнного часу і повоєнного відновлення (2) Мої звичні медіапрактики (Мої літні медіапрактики). Обмеження і самообмеження медіапрактик під час війни для індивідуального захисту і спільного блага країни. Роль правил у забезпеченні здорових розвивальних медіапрактик. Як працюють регулятивні правила. Правила як критерій культури саморегуляції медіапрактик. Медіапрактики і нові фільми українського виробництва в кінотеатрах, на телебаченні і в інтернеті. Лінійні і мережеві медіа. Платформи спільного перегляду (YouTube, Netflix, Megogo) – відмінності медіаспоживання, індивідуальне профілювання (персоналізація) за допомогою штучного інтелекту. Роль штучного інтелекту в регуляції медіаспоживання: вплив власних	Підготовка есе про свої звичні медіапрактики Обговорення й оцінювання співвідношення медіапрактик та інших способів відпочинку, скільки на них витрачається часу (реальний і бажаний бюджет часу медіапрактик), чому так. Обговорення питання: Які обмеження медіапрактик є під час війни для індивідуального захисту і спільного блага країни. Складання правил взаємодії з медіа. Обговорення: Чому мої правила саме такі, як я ними керуюся, як часто їх переглядаю, чи узгоджую з іншими. Групова робота – аргументація та узгодження спільних правил для класу/групи. Проблематизації. Чи є щось у правилах про медіапродукцію про мою країну? Що ми знаємо про українське медіавиробництво, звідки беремо інформацію? Де дивимося

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		замовника медіапродукції, взаємодіє з іншими оцінює схожість та цінує відмінності і розмаїття медіапрактик.	виборів медіапродукції. Колективна синхронізація – одночасний перегляд. Медіапідприємство як порушення інтелектуальної власності, його вплив на медіавиробництво. Підписка як ідея економічного зворотного зв'язку в системі ринкової регуляції медіа. Зворотний зв'язок як ознака культурної взаємодії. Стан українських медіавиробництв під час війни. Нові медіагерої. Аналіз цінностей медіагероїв (добро, справедливість, істина, краса, сила, стійкість). Глядачі –замовники медіапродукції.	українські фільми? Чим відрізняються платформи спільного перегляду від лінійних медіа? Як медіапідприємство впливає на медіавиробництво (учні моделюють уявне майбутнє, де всі тільки піратствують, викрадаючи медіатвори); що було б, якби всі перестали платити за перегляд фільмів, читання наукових і художніх текстів та прослуховування аудіоконтенту, захищених авторським правом? Який стан українського медіавиробництва під час війни? Синхронізація – участь у всеукраїнських/регіональних медіаосвітніх заходах, одночасна дискусія в усіх куточках України до Дня українського кіно, Дня української анімації (телемостів і відеоконференції з іншими класами, школами, містами), зустрічі з авторами і виробниками медіапродукції. Тема: «Улюблені герої мультфільмів і фільмів: яких медіагероїв мені не вистачає». Висловлення побажань і замовлень медіавиробникам: на яких героїв хочу бути схожим, що вони дають мені в моєму житті.
2	2	Знає і пояснює відмінності понять «інформаційний простір», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіаграмотність воєнного часу», «медіакультура»,	Тема 1.2. Медіаграмотність: п'ять основних законів і здоров'язбереження (2) <i>Медіаграмотність у швидко змінюваному світі: медіа вчора, сьогодні і завтра. Як змінювалися медіа, як змінювалася медіаосвіта.</i>	Самооцінка володіння поняттями, з'ясування пробілів розуміння. Обговорення законів медіаграмотності, звідки вони походять, як виникли: Кожен розуміє медіаграмотність по-своєму чи є загальні закони? Чи пов'язана

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		«кіберкультура», «інформаційна культура», «аудіовізуальна культура». <i>Називає</i> закони медіаграмотності і типи спотворення інформації <i>Пояснює</i> зв'язок історії розвитку медіа з розвитком технологій. Оцінює медіапрактики як здоров'язберезувальні або медіатравматичні. Моделює майбутнє у формі мрій та уявлень про розвиток технологій. Аналізує проблеми, зумовлені зловживанням медіа та цифровими технологіями.	Глобальні, європейські і національні ініціативи. Медіаінформаційна грамотність і медіакультура. Медіаграмотність у Доктрині інформаційної безпеки України. ЮНЕСКО і документи, що визначають медіаграмотність. Обговорення п'яти законів медіаграмотності 1) до всіх каналів інформації (бібліотеки, традиційні медіа, інтернет та інші технології) треба ставитися критично і використовувати їх для сталого розвитку суспільства; 2) кожен є творцем інформації, має право на доступ і самовираження в медіа, але без порушення прав інших; 3) медіа не завжди є нейтральними і не позбавлені помилок; 4) кожен громадянин має право на отримання інформації і спілкування, навіть якщо не знає і не заявляє про це; 5) медіаінформаційна грамотність не набувається одномоментно, це процес засвоєння знань, набуття вмінь і вироблення ставлень у досвіді (інфографіка https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_medijnoi_ta_informatsijnoi_gramotnosti/): <i>Типи спотворення інформації:</i> дезінформація (навмисне спотворення інформації), місінформація (ненавмисна помилкова інформація), малінформація (навмисне використання правдивої інформації для завдання шкоди – наприклад, оприлюднення приватного листування). Інформаційний простір і інформаційна бульбашка.	медіаграмотність з розвитком цифрових технологій? Пошук і наведення прикладів спотворення інформації: дезінформації, місінформації і малінформації. Дискусія: Чи діють закони медіаграмотності під час війни? Як повернутися до миру в інформаційному просторі після війни? Групова робота. Створення законів здоров'язберезувальної медіаграмотності воєнного часу і повоєнного відновлення (з урахуванням розвитку цифрових технологій).

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			Інформаційний шум та інформаційне сміття. <i>Зміни інформаційного простору в умовах війни</i> (ворожа пропаганда і контрпропаганда, поляризація і френдоцид у соцмережах, дезінформація і ворожі наративи). Про що не треба повідомляти у відкритому інформаційному просторі під час війни. Можливість потрапити під шквал нападів (викликати вогонь на себе). Про що можна повідомляти і куди (наприклад, е-ворог). Медіаграмотність воєнного часу - відмінність від мирного. Здоров'язбережувальні медіапрактики. Медіатравматизація і ресурсне використання медіа.	
3	2	Знає структуру професійного плану. Описує роль медіа у формуванні професійного плану і роль медіаграмотності в досягненні професійного успіху. Знаходить і представляє фрагменти медіапродукції та інтернет-ресурси, корисні для вибору професії Складає, оцінює та вдосконалює свій професійний план з використанням медіаресурсів та ІІІ	Тема 1.3. <u>Практикум 1.</u> МІГ-проекти для свого професійного плану (2-3) МІГ-проект – це проект, спрямований на розвиток медіаінформаційної (інфомедійної) грамотності як основної або додаткової мети. Професійний план та оцінка можливостей. Соціальна нерівність, відчуття бідності при виборі професії: бідні думають лише про гроші, а не про те, що за допомогою грошей можна зробити в цьому світі. Споживання як потреба, що не може дати остаточного задоволення насиченням (завжди буде те, чого ще не маєш); творення як потреба, що дає задоволення. Світ професій і роль медіа у виборі професійного майбутнього. Фільми про професію, інтернет-ресурси про професію,	Проведення практикуму. Підготовка індивідуальних і/або групових проектів «Моя перспективна професія»: презентація та обговорення. Які цінності є провідними при виборі професії? У який бік ми змінюємо світ своїм професійним вибором? Вправління в складанні запиту до нейронних мереж, користуванні тестуванням у нейронних мережах, чатботом. Обговорення вражень від взаємодії зі штучним інтелектом як медіатором світу професій: які думки виникли, у чому цей досвід був новим, чим би хотілося поділитися з друзями і батьками, які саме нейронні мережі професійних консультацій найбільше сподобалися і чому.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		(штучного інтелекту). <i>Формулює ставлення до корисності медіаресурсів, якості свого професійного плану. Самовизначається на подяку, дякує однокласнику за внесок у спільну роботу в МІГ-проекті.</i>	новини про професію, блоги професіоналів, професійні медіаресурси. Медіаграмотність як складник будь-якої професії в сучасному світі. Ресурси для вибору професії і побудови свого професійного плану. ШІ (штучний інтелект) допомагає знайти нейронну мережу (наприклад, theresanaiforthat.com), щоб полегшити вибір професії Синхронізовані заходи: тестування, представлення МІГ-проектів. Обговорення вражень і висловлення вдячності.	Виконання завдання: виокреміть, чим ви хотіли б поділитися тільки у вузькому колі; проведіть межу приватності-публічності щодо своїх професійних планів; виокреміть інформацію, якою могли б поділитися публічно з усіма, наприклад у соцмережах, які працедавці використовують для знайомства з майбутнім працівником.
4	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 2. КІБЕРКУЛЬТУРА (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
5	2	<i>Знає</i> поняття «кіберкультура», «кіберпростір», «віртуальна реальність». <i>Описує</i> базові технологічні особливості мережі інтернет як глобальної мережі. <i>Розуміє</i> особливості масової культури і роль у ній кіберпростору, процесів програмування (кодування) і створення техніки, механізмів діалогу культур. <i>Розрізняє</i> різні пласти і види кіберкультури. <i>Розрізняє</i> віртуальні і реальні стосунки на прикладі комп'ютерних ігор. <i>Описує</i> свій емоційний і тілесний стан та його зміни в процесі комп'ютерної гри і під час інших кіберпрактик. <i>Називає</i> ризики зловживання кіберпрактиками. <i>Добирає чи створює</i>	Тема 1.4. Глобальна кіберкультура, ігрова і віртуальна реальності (2) <i>Інтернет як технологія:</i> осмислення особистого досвіду використання інтернету. Бюджет вільного часу в кіберпросторі (розширена, додана, віртуальна реальності, Метаверс). Мова кіберпростору: сутність і специфіка мови в кіберпросторі (текстова інформація, аудіовізуальна мова, код, різні види кібертекстів з урахуванням віртуальності). <i>Розмаїття кіберкультури.</i> Чотири пласти кіберкультури інтернету: техномеритократична культура (культура, створена високопрофесійними спеціалістами, науковцями), культура хакерів (комп'ютерних зловмисників, що пропагують вільний доступ до інформації та засобів роботи на комп'ютері), культура віртуальної спільноти (мережа як місце спілкування) та підприємницька культура (комп'ютерні технології і засоби як предмет купівлі/продажу). Інтернет як новий соціальний і економічний контекст. Комп'ютерні клуби, інтернет-провайдери, магазини комп'ютерних аксесуарів, радіоринки, спеціалізовані виставки, інші традиційні місця спілкування для нового інтернет-покоління – представників кіберкультури.	Обговорення досвіду використання інтернету і своїх кіберпрактик. Виконання творчої вправи (індивідуальна робота й обговорення результатів або групова робота): Визначити межу здорового вживання і зловживання грою: вигоди і ризики. Визначити вигоди у формі опису своїх емоцій у процесі улюбленої гри. Описати емоції гравця з позиції зовнішнього спостереження. Чи буває, що емоції зливаються й інколи їх важко розділити? Як потрібно тренувати це вміння? Дискусія (за бажанням) між гравцями і антигравцями або між поціновувачами жанру кіберпанку і противниками тощо (обрання або випадковий розподіл на ці ролі). Плюси і мінуси комп'ютерної гри: що дає гра і що ми втрачаємо, коли граємо. Підсумкова дискусія: Що дає мені мій персонаж/роль у грі? Коли гра керує мною, а не я грою? Як цьому запобігти? Висловлення вдячності учаснику протилежної групи з використанням медіапродукції. Використання запитань на уточнення: Чи правильно я зрозумів/зрозуміла, що ти цим зображенням хотів сказати мені? (відповідь так/ні з можливим поясненням).

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		візуальні, аудіовізуальні продукти, які можуть бути використані для привітання та інших форм дистанційного спілкування.	Види кіберкультури, кіберспорт, інтернет-комерція, електронна демократія, смарт-місто. <i>Механізми діалогу культур</i> як взаємодії в процесі міжкультурної комунікації (добровільність, взаємообмін, етикет, соціорегуляція тощо), залучених у процес обміну через мережу інтернет. Проблема тотожності матеріального й ідеального в інтернет-культурі: ілюзія дійсності, створювана за допомогою комп'ютерних систем, які забезпечують зорові, звукові та інші відчуття. <i>Комп'ютерні ігри як частина кіберкультури.</i> Мотивація гри, види. Емоційний і тілесний стан та його динаміка в процесі гри, стан потоку. У грі реальність умовна, а емоції і їхня гормональна вартість – справжні. Тіло фізично “не спалює гормони стресу”, бо не рухається, звідси – можливі довготривалі наслідки для здоров'я. Інші ризики (ігрова залежність, втрати бюджету часу тощо). Психологічний добробут у кіберпросторі і грі.	
6	2	Знає психологічні особливості спілкування в мережі інтернет на відміну від безпосереднього спілкування. Оцінює виконання завдання в інтернеті і соціальних мережах	Тема 1.5. Соціальні мережі, групи за інтересами та онлайн-спілкування (правила і бюджет часу) (2) <i>Соціальні мережі як засіб масової інформації.</i> Як ми інформуємо інших у соціальних мережах та здобуваємо прихильників. Історія розвитку опосередкованих засобів спілкування.	Обговорення досвіду користування соціальними мережами, відмінність між спілкуванням у соціальних мережах і навчальних відеоконференціях, дистанційним і безпосереднім спілкуванням у реальності. Виявлення прикладів успішного/продуктивного мережевого спілкування і таких, де можливе (потрібне)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		відповідно до заданих критеріїв успішного та продуктивного спілкування в інтернеті. Встановлює і коректно перериває контакт у соціальних мережах, точно передає інформацію під час опосередкованого спілкування і стає бар'єром для поширення «інформаційного сміття». Оцінює безпечність і корисність своєї участі в певній групі в соціальній мережі, обґрунтовує свою позицію.	Соціальні мережі як місце спілкування. Засоби, що надаються соціальними мережами для комунікації (текст, піктограми, підписки-словники з різних соцмереж та їхні українськомовні відповідники). Передавання інформації в опосередкованому спілкуванні та викривлення інформації в процесі передавання. Групи за інтересами в кіберпросторі. Субкультури в кіберкультурі, зокрема біохакинг (використання гаджетів для управління здоров'ям). Інтернет як новий творчий і партнерський інструмент. Кіберпростір і стосунки: дружба і кохання в медіа і в житті. Питання безпеки в кіберпросторі.	поліпшення. Які контакти варто перервати? Як це зробити коректно? Моделювання передавання і викривлення інформації під час спілкування. Вплив на стосунки. Обговорення ролі соціальних мереж у підтримці стосунків: дружні і романтичні стосунки, чи є відмінність у користуванні соцмережами. Як небезпеки для стосунків приховують соціальні мережі? Порушення меж приватності – як реагувати? Ризики соціальних мереж, пов'язані із сексуальними злочинами і зловживаннями. Початкове ознайомлення з ресурсами стопсекстингу для розширення діапазону реагування на небезпеки в кіберпросторі. Чи порадите це другові? Висловлення підтримки без знецінення емоційних переживань.
7	2	Знає поняття «психологічний добробут» і його складники, характеризує психологічний добробут у кіберпросторі (у мережі і грі). Дає визначення понять «булінг» і «кібербулінг», орієнтується в способах протистояння. Розрізняє суб'єктивне благополуччя і	Тема 1.6. <u>Практикум 2.</u> «Нетикет» воєнного часу, мова ворожнечі і кібербулінг: важливо бути згуртованими (2-3) <i>Інтернет як засіб розширення горизонтів комунікативної свободи.</i> Засоби і можливості для самовираження. Набуття соціокультурного досвіду, організації подій. Особливості спілкування в різних секторах інтернету. «Неформальна» комп'ютерна культура і стосунки. Види онлайн-спілкування. Особливості	Створення нетикету воєнного часу. Визначення і визнання межі прийнятності в кіберпрактиках. Обговорення проблеми мови ворожнечі. Проведіть свою межу приватності перед обговоренням. Активізуйте турботу про партнерів. Обговорення дилеми висміювання/припинення агресора під час війни. Чи є етикет ставлення до смерті ворогів у воєнний і повоєнний час? Ненависть і гнів, прояви в інформаційному просторі. Чи

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		<i>психологічний добробут. Оцінює власний психологічний добробут, складає правила забезпечення психологічного добробуту в кіберпросторі. Обґрунтовує важливість дотримання онлайн-етикету. Демонструє приклади успішного та продуктивного спілкування в процесі спільного виконання завдань. Шукає і використовує замітники простих фраз з елементами мови ворожнечі на аналоги без використання мови ворожнечі. Самовизначається на турботу про психологічний добробут у кіберпросторі</i>	спілкування віч-на-віч. Синхронне і асинхронне онлайн-спілкування. Стилі онлайн-спілкування. Особливості етикету в онлайн-спілкуванні. Онлайн-етикет у різних країнах. Ознаки мови ворожнечі і способи її уникнення. Ненависть і мова ворожнечі. Ненависть і гнів: відмінності прояву і контролю. Відео загибелі ворогів: етичні норми і наслідки. Як можуть маніпулювати емоціями: збурити, засліпити, переспрямувати. Я управляю гнівом, а не він володіє мною. Саморегуляція як спосіб інформаційної стійкості. Способи управління гнівом. Кібербулінг і його різновиди. Тролінг і перепалки: коли варто і коли не варто ігнорувати. Нападки і погрози. Припинення і заклики до самоушкодження. Сексуальні теми кібербулінгу, сексуальна експлуатація. Грумінг і небезпека переслідування поза мережею.	ставлення до ворога не змінює наше ставлення до всіх? Нецензурна лексика – це прояв чого? Вправляємося у виявленні мови ненависті і перетворенні її на нормальну людську мову. Як це можна сказати іншими словами? Традиційні кіберризики в умовах війни зменшуються чи збільшуються? Аналіз даних про поширення кіберризиків серед українських підлітків. Прогноз: якби таке оцінювання проводилося сьогодні, як змінились би результати? Чи будемо обговорювати найбільш небезпечні ризики, пов'язані із сексуальним насильством? Як пройшло ознайомлення з актуальними матеріалами освітнього порталу #stop_sexтинг (https://stop-sexting.in.ua/). Що нового і корисного, які враження? Що нового в знаннях, емоціях, стосунках дав матеріал, з яким ознайомилися? Самовизначаємося щодо прагнення докладати зусилля для протидії кібербулінгу, сприяти своєму психологічному добробуту в кіберпрактиках. Синхронізація: участь у всеукраїнських опитуваннях щодо ризиків кібербулінгу.
8	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 3. АУДІОВІЗУАЛЬНА МЕДІАКУЛЬТУРА (10-11 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
9	3	Знає поняття «медіатекст», «медіаконтент», «медіатизація», «екранна мова». Характеризує відмінності між візуальною і медіавізуальною культурами. Називає основні етапи розвитку медіазасобів, сучасні провідні види візуальних медіа, їхні основні технічні і соціальні функції. Розпізнає ефект персистенції людського ока, ризику взаємодії людини з техногенним світом і візуальними медіа. Визначає медіатекст за видами медіа, медіаформатом, жанром. Застосовує на практиці алгоритм аналізу форми і змісту окремого медіатексту. Формулює і продовжує думку щодо філософських питань у галузі медіа, уміє записати, висловити	Тема 1.7. Історія аудіовізуальних медіа і роль критичного мислення у сприйманні медіапродукції <i>1-ша частина. Історичний аспект.</i> <i>Візуальна культура</i> – частина загальної культури як система всього, створеного людиною, що ми здатні сприймати зором: одяг, архітектура, дизайн предметно-речового світу, мистецтво. <i>Медіавізуальна культура</i> – виробництво та споживання візуальної медіапродукції, створеної завдяки візуальним, аудіовізуальним засобам масової комунікації: фотографії, кінематографу, телебаченню, цифровим технологіям. Короткий виклад історії розвитку опосередкованої комунікації як передавання візуальної інформації на відстань і в часі: від візуальних протомедій («камера-обскура», «чарівний ліхтар», «стробоскоп», «фотографія», «сінематограф») до сучасних візуальних технологій цифрової доби. <i>Ефект персистенції</i> як психофізіологічна особливість людського ока затримувати на деякий час зорові відчуття, що сприяє їх перетворенню в рухоме зображення; <i>провідні види візуальних медіа</i>: фотографія, кіно, відео, телебачення, інтернет як цифрові технології, що інтегрують у собі всі	<i>Практичні вправи:</i> визначення загальних характеристик запропонованих різноманітних медіатекстів. <i>Практичні домашні завдання (групові):</i> підготувати презентації на 2-3 хвилини на тему вітчизняної і світової медіаісторії (цікаві факти, події). Демонстрація нових видів медіамистецтва (по декілька медіартпроектів). <i>Практичне домашнє завдання (групове):</i> 1 – презентація проекту медіамистецтва, створеного нейромережею; 2 – презентація проекту художнього медіаконтенту, створеного за допомогою нейронної мережі. Для прикладу скористатися простим генератором зображень за текстовими запитами, наприклад Deepai, що дає змогу вибрати стиль зображення (11 стилів), не потребує реєстрації https://deepai.org/). Учні обмінюються досвідом використання нейромереж. Обговорення проектів медіамистецтва з погляду цінностей, які вони позиціонують. Роль критичного мислення людини в її взаємодії з медіапростором. Застосування <i>скороченого алгоритму критичного аналізу</i> (дослідження візуальних медіатекстів): 1 – уважне сприймання; 2 – визначення виду, медіаформату, жанру; 3 –

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		лаконічно, узагальнити думку. <i>На прикладах критично осмислює й аргументовано оцінює стан розвитку сучасних провідних українських медіа (кіно, телебачення) у технічній і медіатекстовій площинах.</i>	попередні види медіа і мають власні формати. Провідні функції медіакультури. <i>Технічні функції:</i> створення інформації (медіатехніки і медіатехнології); зберігання на матеріальному носії; відтворення; копіювання і тиражування; передавання (трансляція) інформації на відстані; медіатизація як запис, копіювання, тиражування інформації, створеної в іншій продуктивній діяльності (репродукування творів образотворчого мистецтва й музичних творів); цифровізація як цифрування створеного традиційними медіа і розміщення в іншій реальності; цифровізація як створення продукту та його існування виключно в реальності цифрового – «третього» – світу. <i>Соціальні функції:</i> поширення інформації в суспільстві; технічно опосередкована масова комунікація, цільова аудиторія; виникнення цільових аудиторій споживачів. Медіатекст – продукт медіавиробництва, елемент медіакультури. Структурування медіатексту: за видом медіа, медіаформатом, жанром. <i>2-га частина. Філософський аспект медіа – посилення психосоціальних функцій людини: переваги і ризику. Виникнення нових психосоціальних феноменів: кліпове мислення (не логічне); медіаперцептивна комунікація – автокомунікація, опосередкована екранним медіа (уявне</i>	інтерпретація змісту та виявлення смислового акценту; 4 – визначення: «хто?», «що?», «кому?», «з якою метою?» повідомляє, «кому це вигідно?»; 5 – виявлення задіяних медіатехнологій; 6 – рефлексія на запитання: що особисто тебе «зачіпає?»; 7 – оцінювання, аргументація, висновок. <i>Практичні вправи:</i> аналіз невеликих візуальних медіатекстів у форматі відео, кліпів, реклами, фрагментів теленовин, анімацій, запропонованих зразків медіамистецтва тощо. Висловлення аргументованої оцінки.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			спілкування з медіаперсонажами, медіагероями улюблених фільмів, програм); <i>медіамистецтво</i> – синтез традиційного мистецтва, новітніх технологій і науки, провідною функцією якого є комунікативна: <i>взаємодія між «твором» і «реципієнтом»</i> (наприклад, діджитал-арт – цифрове, комп’ютерне мистецтво; сайнс-арт – «наукове» мистецтво, або мистецтво на підставі наукових високотехнологічних розробок; нет-арт – створюється й розвивається в мережі Інтернет, тому мережеві проєкти, що існують лише в його просторі, не мають матеріального втілення, не потребують залів і галерей); мистецтво за допомогою штучного інтелекту і «мистецтво» самого штучного інтелекту. <i>3-тя частина. Візуальність і критичне мислення. Критичне мислення</i> – тип спрямованого мислення, яке передбачає розуміння, аналіз, узагальнення, оцінювання сприйнятого, самостійний висновок і його аргументацію; є «наріжним каменем» медіаграмотності. Нові феномени медіа та цифрової культури потребують від людини їх опанування, а споживання нової медіа і цифрової продукції – розвиненого критичного осмислення.	
10	2	Знає поняття сприймання, візуального і аудіовізуального медіасприймання, творчого	Тема 1.8. Медіасприймання (образи, ілюзії, мови). Саморегуляція медіасприймання <i>1-ша частина Медіасприймання.</i>	<i>Практичне завдання:</i> аналіз і порівняння зорових/оптичних і техногенних ілюзій людини на прикладах. <i>Вправи:</i> під час демонстрації різних за

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		медіасприймання. <i>Описує</i> відмінності між зоровими природними і техногенними ілюзіями людини. Називає переваги і недоліки сприймання зображень (статичного і рухомого). <i>Визначає</i> причини виникнення нового типу сприймання – медіасприймання; <i>характеризує</i> відмінності між реальним й ілюзорним світами, між поняттями «дивитися» і «бачити». <i>Пояснює</i> правдивість «природного» образу об’єктивного і суб’єктивного світів та ілюзорність «штучного» образу віртуального. <i>Обґрунтовує</i> необхідність саморегуляції медіасприймання, зокрема щодо психологічного механізму переведення уваги відповідно до медіаформату. <i>Регулює</i> своє медіасприймання залежно від жанру і змісту медіатекстів.	Сприймання – це процес відображення й осмислення предметів і явищ зовнішнього світу. <i>Візуальне сприймання</i> – психофізіологічний процес відображення матеріального світу за допомогою зору, а також процес осмислення сприйнятого. <i>Образ</i> як продукт візуального сприймання – природний відбиток реальності на сітківці ока і психологічне відображення зовнішнього світу в уявленнях про реальну картину світу. <i>Візуальне медіасприймання / екранне</i> – новий тип сприймання людини, який виник з розвитком візуальних медіа і цифрових технологій; це процес засвоєння інформації про зовнішній світ за допомогою екрана різних медіазасобів і новітніх технологій. Медіасприймання охоплює: 1 – сприймання <i>техногенних ілюзій</i>, породжених медіа (фотографічні відбитки світла на плівці, на цифровій матриці; кінематографічні кадри, екранні смуги, пікселі, растри), які завдяки психофізіологічним особливостям ока людини перетворюються в цілісне зображення; 2 – осмислення зображень репрезентованого світу, продуктом якого є «штучний» <i>медіавізуальний образ</i> – симулякр, за яким немає предметної реальності (він відсилає глядача до чогось, чого не існує на цей момент, до ірреального «третього світу»), і тому цей образ симулятивний. Результатом сприймання	форматом і жанром невеликих медіатекстів (які показуються безперервно, але з 1-2-секундною паузою (або темним екраном) вправлятися в переведенні уваги в режим сприймання, відповідний медіатексту. <i>Практичне завдання.</i> Групова робота: перша група дивиться запропонований медіатекст, як того вимагає його медіаформат і жанр; друга група, застосовуючи вольові зусилля, дивиться, навпаки, «неправильно» (новини – емоційно переживаючи те, що сприймається; або анімацію – суто раціонально, критично); після перегляду обговорити відчуття, думки. На іншому відеоматеріалі групи міняються способом сприймання, аналізують та обговорюють стани і складності саморегуляції. Загальний висновок щодо проведеного завдання, самовизначення на саморегуляцію, індивідуальний план розвитку способів саморегуляції. Відеофрагменти для переглядів учні можуть добирати самостійно і пропонувати для іншої групи-партнера з урахуванням турботи про неї і запобігання її медіатравматизації. Обговорення вражень, висловлення думок, пояснень, характеристик і відмінностей за результатами вправ, що закріплюють розуміння змісту теми.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			«штучного» образу є віртуальна картина світу. <i>Творче медіасприймання</i> візуальних, аудіовізуальних медіатекстів – це їх <i>переосмислення</i>: мисленнєве перетворення сприйнятого, виникнення власних креативних ідей на підставі сприйнятого. Результатом творчого медіасприймання є створення нових образно-сміслових конструктів «у голові суб'єкта», суб'єктивно нової внутрішньої реальності. <i>2-га частина. Особливості медіасприймання і саморегуляція.</i> Головним елементом візуальних медіа і потужним агентом емоціонального впливу на глядача є медіавізуальний <i>образ/зображення</i>. Зображення може бути <i>статичним</i> або <i>рухомим</i>. Перше можна розглядати, і тому його легше аналізувати; друге передає більше інформації, проте аналізувати, осмислювати рухоме зображення набагато важче. «Дивитися» (сприймати те, що на поверхні об'єкта) і «бачити» (розуміти його невидиму суть) – різні способи сприймання. «Бачення» – це розумне сприймання, у якому домінує мислення. Завдяки вдумливому медіасприйманню можна зрозуміти штучно створені образи людей, події віртуального світу, які репрезентовано не всебічно, а спотворено, неправдиво, з наміром спотворити картину світу.	

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			<i>Саморегуляція медіасприймання.</i> Саморегуляція – вольові зусилля людини, довільна організація її уваги, спрямовані на відповідні дії (внутрішні і зовнішні цілі). Різні медіаформати і жанри потребують різного типу сприйняття, тому потрібна цілеспрямованість уваги, її вчасне переведення з одного «режиму» сприймання в інший. Як бажано дивитися різні медіаформати: інформаційний, розважальний, інфотейнмент (змішаний). Перегляд новин, аналітичних, інформаційних, науково-популярних програм передбачає пріоритет <i>раціонального</i>, аналітичного сприйняття. Перегляд музичних, розважальних програм, анімаційних, художніх стрічок передбачає пріоритет <i>емоційного</i>, асоціативного сприйняття з подальшим раціональним аналізом (у процесі і після перегляду). Перегляд документальних фільмів, відео залежить від їхнього жанру і змісту, тому передбачає різні емоційно-когнітивні пріоритети сприйняття.	
12	2	<i>Розуміє</i> значення реклами в медіа. <i>Знає</i> визначення реклами, її призначення, медіаформати, види. <i>Характеризує</i> ознаки кожного виду реклами.	Тема 1.9. <u>Практикум 3. Реклама в сучасних медіа і критичне медіасприймання</u> Реклама – специфічний медіаформат, який забезпечує фінансування засобів масової комунікації («дає» їм гроші): рекламодавці платять для того, щоб привернути увагу	<i>Практичні вправи:</i> розпізнавання видів реклами; критичний аналіз комерційної, політичної, соціальної реклами у форматі «картинки» і рекламного ролика за «скороченим алгоритмом». <i>Творче медіасприймання реклами. Практичні вправи:</i> формулювання оригінального

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		<i>Виокремлює</i> провідні психологічні ефекти медіавпливу, основні засоби медіавпливу в рекламі. <i>Розпізнає</i> види реклами й аналізує рекламний медіатекст; визначає використані елементарні візуальні й аудіовізуальні технології впливу в рекламі. <i>Уміє</i> застосувати творче медіасприймання на практиці: зробити обґрунтований висновок. Пропонує прийоми самозахисту від реклами. <i>Розробляє</i> медіапроект, розподіляє ролі в команді, спільно створює рекламний ролик.	потенційних покупців, заохотити їх до певного вибору; вплинути на політичний вибір громадян тощо. Медіаформати реклами: поліграфічна листівка, реклама-плакат, рекламний банер (білборд), зображення в інтернеті, телереклама, рекламні ролики в інтернеті тощо. Види/жанри реклами: <i>інформаційна</i> (інформує про заходи, події, що мають відбутися), <i>комерційна</i> (презентує товар, послуги, які продаються), <i>політична</i> (є частиною політичної кампанії, «просуває» політичні партії, пропонує політичних кандидатів), <i>соціальна</i> (спрямована на служіння інтересам суспільства, збереження екології; не має на меті отримання прибутків; фінансується державними органами, громадськими організаціями, спонсорами і меценатами). Інтернет-реклама і профілювання (ШІ на основі інформаційної поведінки визначає профіль потреб та керує поданням рекламних пропозицій); профілювання неповнолітніх заборонено, оскільки вольові процеси ще недостатньо сформовані, щоб протистояти зовнішнім впливам. <i>Технології психологічного впливу в рекламі.</i> Провідні психологічні <i>ефекти медіавпливу</i> на глядача в рекламі: привертання уваги, затримання уваги, періодичне нагадування як психологічний тиск на аудиторію. <i>Засоби досягнення ефекту медіавпливу: візуальні</i>	висновку щодо переглянутих рекламних зображень, відео, роликів. Аналіз і декодування креативу політичних «фотожаб»: виявлення візуальних метафор, смислових аналогій. <i>Практичне завдання:</i> есе «Як креативно захиститися від реклами?» <i>Практичне домашнє завдання (групова робота):</i> створити рекламний ролик патріотичного змісту. Проаналізувати, оцінити, визначити найкращий.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			(використання привабливих образів красивої жінки, дитини, тварини, чоловіка; презентація привабливих частин людського тіла, красивих речей, архетипних образів «мудрої людини», «воїна», «матері», «добра і зла», а також природи – як чудової, так і тієї, що потерпає; переважають яскраві кольори, висока якість «картинки» загалом тощо); <i>аудіальні</i> (музика в рекламі зазвичай гарна, приємна, цікава: від класичної, популярної до ностальгічних мелодій або спеціально створеної для ролика; також впливають на сприймання гучність і ритм; широко використовуються різні звуки – сміх дитини, спів, голоси птахів, шум вітру, дощу, плюскіт води, працюючий двигун автівки, літака тощо); <i>змістові</i> (слогани, рольові діалоги, цікава форма сюжету, який зазвичай охоплює «проблему та її рішення» або «інтригу» з обов’язково «ефективним завершенням» – усе має найкраще розкрити суть конкретної реклами). Екранну мову, красиві образи, приємні звуки, цікаві сюжети використовують для <i>привернення уваги і стимулювання до дії</i>. <i>Критичне мислення в сприйманні реклами.</i> Заборонений Законом про рекламу контент (ст. 20). Маніпулювання привабливими для молоді цінностями в рекламі алкогольних напоїв, психологічний механізм перенесення станів і ставлення на рекламований об’єкт за браку критичності сприймання.	

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
13	1	Знає основні поняття аудіальної медіакультури, історію, види, переваги та обмеження аудіальних медіа. Визначає психологічні аспекти аудіального медіаповідомлення. Використовує прийоми активного слухання медіатексту в навчанні. Самовизначається щодо перенесення прийомів активного слухання і саморегуляції на повсякденну взаємодію з медіа.	Тема 1.10. <u>Практикум 4: Саморегуляція з аудіальними медіа (1)</u> Розвиток умінь активного слухання, визначення впливу аудіальних медіа на повсякденне життя. Звук для управління увагою. Шум та осмислені звуки. Звуковий світ людини: звук як природна даність чи частина культурних, соціальних і медіатизованих практик. Роль звуків у пізнанні світу (слухова модальність сприймання). Поняття «аудіальна культура» як частина загальної культури суспільства та «аудіальна культура особистості» як інтегративна здатність людини сприймати, оцінювати, інтерпретувати, передавати і творчо перетворювати шумову, звукову, мовну та музичну інформацію. Звук і поведінка, концепція звуко-жесту; звук-жест як взаємодія тіла із середовищем, спонукання до поведінки, важливої для виживання. Звукова інформація як комунікативне повідомлення. Музика як комунікація, інструмент влади та особистісного соціального позиціонування, регуляції емоційних станів. Саморегуляція, активне слухання – здатність правильно (відповідно, адекватно) розуміти комунікативний намір співрозмовника. Саморегуляція емоційних станів, ресурсні і витратні стани; у чому полягає психологічний ресурс, який ми отримуємо з	Обговорення емоційної сфери людини та впливу звуків на особистість. Ознайомлення з Audio media: визначення, історія і розвиток (від фонографа до AAC – Advanced Audio Coding як потенційний головний компонент цифрової дистрибуції музики у XXI ст.), види, переваги та обмеження (https://www.slideshare.net/bryesguerra/audio-media-23347010). Обговорення сучасних аудіопрактик і подкастів. Творче заняття «Активне слухання». Прослуховування різних звуків (технічних, музичних, інформаційних), щоб звернути увагу на те, як вони впливають на людину. Обговорення в групі змісту аудіальних повідомлень та емоційних вражень від них (хто як сприйняв, відчув, зрозумів одне й те ж саме повідомлення). Візуальні асоціації аудіальних образів, звідки вони беруться (часто пропонують аудіовізуальні медіа). Обговорення визначення особистісних компонентів саморегуляції: Чи змінилося і як сприйняття звуків (аудіоінформації, аудіомедіаконтексту) за час війни? Домашнє завдання: Звукова прогулянка своїм населеним пунктом (містом, селом). Налаштуй свій слух на сприймання звуків свого міста (села), склади звуковий портрет дня, представ його своїм однокласникам для обговорення. Які відкриття для себе ти

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			медіа. Утеча від реальності і повернення до неї з новими силами. Усвідомлення впливу звукових вражень на повсякденне життя з метою саморегуляції: розслаблені і мобілізовані стани. Саморегуляція за допомогою визначення смислу й цінності того, що відбувається, чому і навіщо, заради чого використовуються медіа. Звуки як тригери – провокують небажані спогади про травматичні події. Способи зупинити небажані спогади за допомогою дихальних вправ і переведення уваги на зовнішній світ (назвати й порахувати 5 предметів навколо, назвати й порахувати 4 звуки, торкнутися і відчуті тепло-холод, шершавість, а також відчуті 2 запахи й один яскравий смак).	зробив? Що тебе здивувало? Чим ти збагатився? Чим тебе здивували презентації однокласників? Турбуємося про запобігання ретравматизації, адже окремі звуки можуть викликати небажані спогади і сильні емоційні реакції.
14	2	<i>Знає поняття</i> медіаклубу, його структуру та основні вимоги до його проведення. <i>Бере участь у груповій роботі з виявлення теми, задуму, форми реалізації переглянутого медіаконтенту.</i> <i>Дотримується правил комунікації в груповій роботі.</i> Узагальнює власні враження від перегляду фільму й віднаходить для	Тема 1.11. <u>Практикум 5. Ціннісно-смилова саморегуляція і патріотизм. Медіаклуб</u> <i>1-ша частина.</i> Актуальність поширення медіаконтенту патріотичного змісту в соціальних мережах в умовах війни. Три способи поширення: звичайний постинг (репост чужого контенту); постинг чужого медіаконтенту з додаванням власного коментаря; самостійне створення посту (текст як власна думка + запозичена відповідна картинка / світлина або самостійно створена). <i>2-га частина.</i> Ознайомлення з форматом роботи медіаклубу.	Груповою робота з поширення патріотичного контенту за другим варіантом (з додаванням власного коментаря перед чужим постом). Моделювання передпоказу – обговорення вражень до того, як медіаконтент пропонується масовому споживачеві (викладається публічно в мережу). Явні і неявні правила обговорення. Критика, де оцінка замінюється зворотним зв'язком – розповіддю про свої відчуття, емоції, думки під час перегляду. Проведення засідання медіаклубу. Медіаклуб пропонується проводити у два етапи: 1) попередній домашній перегляд фільму – індивідуально або разом з друзями;

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		себе значущі смисли. <i>Коротко описує</i> те важливе, що виявилось особисто цінним у стрічці, розвиває думку іншого. Робить нарізки відеофрагментів, які відображають важливі змістові, смислові моменти художнього фільму.	Містика у фільмах як художній прийом і спосіб моделювання стосунків. Гумор у фільмах. У чому особливість українського гумору. Рекомендовані до перегляду художні стрічки/фрагменти: «Чорний козак» (Україна, 2018), «Пекельна хоругва, або Різдво козацьке» (Україна, 2019), «Захар Беркут» (Україна, 2019), «Максим Оса. Золото песиголовця (2022)» або інші, що вийшли на екрани пізніше. Козацькі історії, шароварщина, брутальність, історичність. Байрактарщина і воєнні драми в сучасній українській медіакультурі. Визначення межі прийнятності перегляду медіапродукції для уникнення медіатравмування, урахування меж прийнятності для іншого. Моделювання узгодження вибору фільму на основі трейлерів та анонсів фільмів року українського виробництва. Підготовка аргументації, чому саме цей фільм варто подивитися в клубі.	відразу після перегляду зафіксувати (у пам'яті або письмово) фрагменти фільму, які вразили, і чому саме це «зацепило»; практичне завдання: зробити нарізки фрагментів фільму і підготувати до них запитання, які відображають власне бачення проблеми, порушеної у фільмі; знайти у фільмі цінну для себе думку, яку потрібно відтак оформити і розвинути в короткому есе; підготуватися до обговорення; 2) обговорення загального емоційного враження від фільму, презентація підготовлених групами фрагментів і дискусія на підставі запропонованих учнями (і педагогом також) проблемних запитань; ярмарок або конкурс есе, презентація результатів практикуму для обміну з учнями інших шкіл України в мережах. Вправління у представленні різноманітності думок і висловленні вдячності партнерам по діалогу за розкриття тих аспектів, на які ви досі не звертали увагу.
15	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 4. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
16	2	<i>Оцінює важливість інформації в сучасному світі.</i> <i>Розрізняє об'єктивні і суб'єктивні дані, ситуацію, з якою вони пов'язані.</i> <i>Характеризує відмінності масових, спеціальних та персональних даних.</i> <i>Знає канали сприймання інформації, види її передавання.</i> <i>Орієнтується у вікових відмінностях медіанебезпек для дітей.</i> <i>Оцінює важливість дотримання прав людини на отримання інформації і на її безпеку.</i>	Тема 1.12. Інформаційне суспільство і права дитини в цифровому середовищі (2) Людина інформаційного суспільства. Визначення та походження поняття «інформація». Потреба людини в інформації, аналіз власних інформаційних потреб, їхніх змін. Часові властивості інформації – актуальність, оперативність та ідентичність. Інші властивості інформації (недоступність, невідривність від носія, старіння, розсіювання). Персональні дані. Класифікація інформації за способом сприймання, за формою подання та призначенням. Канали доставки інформації, мовники, провайдери. Інформаційна комерція: як оплачується інформація. Зв'язок інформаційного світу з духовною культурою особистості. Рівні інформаційної культури: когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий. Критерії інформаційної культури. Права людини, право на інформацію, право на захист персональних даних, право на самовираження. Право на приватність. Право на гру. Право на безпечний інформаційний простір. Головні небезпеки інформаційного простору, як їм протистояти. Правила інформаційного самозахисту. Як захистити від інформації	Дискусія. Головні небезпеки інформаційного простору, як їм протистояти. Коли я можу себе самостійно захистити, а коли треба звертатися по допомогу. Аналіз життєвих історій. Оновлення правил інформаційного самозахисту.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			маленьку дитину, від якої інформації потрібно захищатися. Вплив жажів, насильства, дискримінації. Механізм нормалізації ненормального в разі частого споглядання цього в медіа. Пересування межі прийнятності. Механізм моделювання поведінки, продемонстрованої в медіапродукції. Зараження і наслідування як неусвідомлювані явища.	
17	2	Знає відмінності між поняттями «цензура» і «регуляція». Орієнтується в історії розвитку інформаційної культури. Знає кілька основних медіавиробників і національного регулятора медіа в Україні. Знає спосіб отримання актуальної інформації про власників медіа. Називає основні критерії якості інформації. Розрізняє види масових медіа (лінійні і мережеві). Усвідомлює важливість дотримання правил регуляції інформації в медіапросторі. Пояснює необхідність розвитку інформаційної	Тема 1.13. Система медіа і її регуляція, критерії якості медіа (2) Види масових медіа. Основні медіавиробники в Україні. Питання власності медіа, чому це так важливо під час війни. Прозорість медіавласності і способи отримання інформації про власника. Регуляція медіаіндустрії, ліцензування на мовлення лінійних і мережевих (онлайн) медіа, де зазначається власник. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення – орган, що видає ліцензії. Аналіз прозорості онлайн-медіа Інститутом масової інформації (громадська організація). Цензура – оцінювання створеного продукту перед публікацією і заборона його поширювати – ознака недемократичної держави. Свобода слова і самовираження як цінність, регуляція і саморегуляція медіа в демократичних суспільствах. Міра відповідальності як складник свободи. Критерії якісної журналістики. Етичний кодекс професійного журналіста, редакційні	Обговорення причин регулювання інформаційного простору. Аналіз відмінностей впливу інформації на дітей різного віку на своїх життєвих прикладах. Аналіз проросійських наративів і дезінформації в базі Propaganda Diary (https://russiandisinfo.voxukraine.org/) або на ресурсі Детектор медіа за тегом «проросійські наративи» (https://detector.media/). Використання ресурсів протидії дезінформації – норма інформаційної поведінки воєнного часу.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		культури та підвищення інформаційної грамотності. <i>Знає поняття «наратив».</i> Оцінює вплив наративу на сприймання інформації. Орієнтується, де перевірити проросійські наративи і дезінформацію.	стандарт. Комісія із журналістської етики. Професійні журналістські і замовні матеріали («джинса», «темники»). Журналістські стандарти достовірності, точності, повноти, збалансованості, відокремлення суджень від фактів – критерії якості інформації. Принципи регулювання медіапростору для захисту дитини: навіщо вікові обмеження і чому варто їх дотримуватися. Жахи, насильство, секс, наркотики, дискримінація – як такий зміст впливає на дітей різного віку. Інформація в умовах воєнного часу. Інформаційна війна. Проросійські телеграм-канали. Російські наративи, викривлення історії (Україну створив Ленін, Україна існує тільки з 1991 року тощо), спотворені назви (замість «російсько-українська війна» – «військова спецоперація» тощо), хибні твердження (військово-біологічні лабораторії в Україні) тощо.	
18	2	<i>Розуміє</i> значення скарг у процесах створення інформації. <i>Самостійно створює</i> повідомлення, співвідносячи його з метою. <i>Поетапно аналізує</i> повідомлення інших.	Тема 1.14. <u>Практикум 6. Взаємодія з медіавиробником (книга скарг і пропозицій)</u> (2) Навіщо ми створюємо інформацію. Етапи створення інформації: постановка завдання, визначення мети, вибір засобів і методів, безпосереднє створення, перевірка створеної інформації на відповідність поставленим цілям.	Обговорення важливості звички піддавати сумніву інформацію в інтернеті на прикладі обговорення власних практик. «Відловлюємо» мову знецінення і перетворюємо її в конструктивну критику. Творче завдання: Скарги в онлайн-медіа. Знайди кнопку «подати скаргу» на сайті. Як і на який контент можна подати скарги в соціальних мережах. Учні готують

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		Збирає та перевіряє інформацію з різних джерел. <i>Оцінює звичку перевіряти інформацію.</i> <i>Створює аргументи.</i> <i>Розрізняє емпіричні і теоретичні аргументи.</i> Виокремлює основні ідеї як основу для побудови комунікації. Наводить аргументи і контраргументи до аргументів опонента під час дискусії. <i>Оцінює повноту або недостатність наведеної аргументації.</i> <i>Характеризує різницю між конструктивною критикою і знеціненням.</i> <i>Виявляє неточності в аргументах та обґрунтовано їх презентує.</i> <i>Дотримується принципів взаємоповаги і коректності зворотних зв'язків.</i> <i>Пропонує варіанти виправлення помилок або альтернативні рішення ситуації.</i>	Важливість збирання інформації та її опрацювання. Спотворення інформації і підміна картини реальності. Поняття постправди – більш швидке поширення емоційної інформації, ніж повідомлення про факти. Епоха постправди як частина російської інформаційної війни, спосіб знецінення правди. Відмінності між конструктивною критикою і знеціненням. Аргументація як викладення базових ідей для підтвердження певної позиції. Види аргументації: теоретична і емпірична. Аргументи і контраргументи в дискусії. Достатність і недостатність аргументації. Критичний стиль мислення та його відмінність від критики, критиканства. Критика як аналіз для виявлення суперечностей. Обґрунтована і необґрунтована критика. Критика у зворотному зв'язку: як не знецінити роботу, як вказувати на помилки конструктивно і надихаючи. Принцип «критикуючи – пропонуй» і взаємоповага. Формула: які можливості можна використати наступного разу. Як дати зворотний зв'язок системі медіаіндустрії. Головний регулятор – Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (видавання ліцензії, моніторинг виконання/порушення законів,	презентації з прикладами того, як подати скаргу в тих соціальних мережах, якими користуються; розбираються у відмінностях соціальних мереж та їхній політиці скарг і санкцій.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			реагування на скарги глядачів: перевірка, попередження, штраф, скасування ліцензії мовника). Роль скарг глядача в регулюванні системи медіа. Скарги і звернення до медіавиробника щодо порушення власних прав і повідомлення про потреби.	
19	1		Підсумки року Підбиття підсумків опрацювання модуля, підбиття підсумків навчального року. Планування медіапрактик на літніх канікулах.	

Другий рік навчання: 10-й клас
Тема, зміст навчального матеріалу та очікувані результати (35 годин)

Модуль 1. Вступний. ВІД МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДО МЕДІАКУЛЬТУРИ 2.0 (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
20	2	<i>Знає</i> поняття «новинна медіаграмотність», «культура медіаспоживання». <i>Оцінює</i> роль споживача в регуляції системи медіа Характеризує зв'язок медіаспоживання з розвитком технологій і суспільно-політичної ситуації в країні і світі. <i>Формулює</i> оновлення правил регуляції медіапрактик, використовуючи поняття «зворотний зв'язок», «бюджет часу». <i>Оцінює</i> дієвість правил, їхню спроможність регулювати медіапрактики і впливати на систему медіа. <i>Усвідомлює</i> свою позицію медіазамовника, описує, в яких діях. Оцінює обсяг і формулює мету своїх	Тема 2.1. Міняємося ми, і змінюються медіапрактики: підсумки попереднього року (2) Мої звичні медіапрактики. Медіапрактики літніх канікул і початку шкільного року. Динаміка медіакультури: зміни практик і зміна культури регуляції практик. Новинні медіа і новинна медіаграмотність. Суспільно-політична ситуація в країні і світі та особливості її висвітлення в медіа під час війни. Порядок денний і його формування. Пропаганда і контрпропаганда. Свобода слова й обмеження воєнного часу. Роль медіа в повоєнному відновленні країни. Як дослідження аудиторії впливають на редакційну політику видань. Інтерактивні медіа і роль штучного інтелекту. Зв'язок медіаспоживання і медіаторчості. Встановлення ціннісних фільтрів медіаспоживання. Межі прийнятності медіапродукції залежно від емоційно-психологічного стану і стану здоров'я.	Підготовка есе про свої звичні медіапрактики та їхні зміни в часі. Що змінилося в моїх медіапрактиках з минулого року: як змінився бюджет часу, як саме змінилися уподобання. Що і чому я роблю в інтернеті? Звідки я отримую новини про важливе? Що в новинах важливе для мене і важливих для мене людей, чому це так? Обговорення та оцінювання медіапрактик у балансі з іншими способами відпочинку, необхідними для збереження здоров'я (реальний і бажаний бюджет часу медіапрактик) в умовах воєнних стресів. Обговорення питання: Які обмеження медіапрактик діють під час війни для індивідуального захисту і спільного блага країни? Складання оновлених правил медіаспоживання з урахуванням розвитку технологій і суспільно-політичної ситуації в країні і світі. Обговорення питання: Чи тільки правилами регулюються медіапрактики? Як можна вплинути на

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		творчих медіапрактик з погляду їхнього впливу на систему медіа. <i>Взаємодіє</i> з іншими щодо схожості та розмаїття медіапрактик та правил їх регулювання.		медіавиробника? (згадуємо принцип зворотного зв'язку і скарги). Яких медіавиробників я хочу підтримати, обираючи медіапродукцію? Який контент я не буду споживати за жодних обставин з огляду на мої власні цінності? Обмінюємося новинами українського медіавиробництва (фільми, музика тощо). <i>Синхронізація заходів.</i> Пишемо лист-подяку українським медіавиробникам «До Дня українського кіно». Участь у всеукраїнських медіаосвітніх ініціативах “Медіаосвітня осінь”, підготовка заходів до глобального МІГ-тижня (тижня медіа- та інформаційної грамотності).
21	2	<i>Знає і пояснює</i> поняття «інформаційний простір», «інформаційна бульбашка», «медіаспоживання», «медіакористування», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «інфомедійна грамотність воєнного часу», «медіакультура», «кіберкультура», «інформаційна культура», «аудіовізуальна культура», «цифрова нерівність». <i>Називає</i> показники медіаграмотності, оцінює себе за показниками.	Тема 2.2. Показники медіаграмотності і правила медіаспоживання в умовах війни / повоєнного відновлення (2) Технічна медіаграмотність: доступ до інформації, різні платформи, різні сервіси. Медіаспоживання і медіакористування. Інформаційна бульбашка і роль алгоритмів соціальних мереж та штучного інтелекту. Управління своєю інформаційною поведінкою та інфобульбашкою. Технологічні новинки у сфері інформаційно-комунікаційних технологій: софт і хард. Швидкість оновлень: які нові вміння актуальні для медіаграмотності порівняно з минулим роком. Смарт-місто і медіаграмотність мешканців. Цифрова нерівність.	Самооцінка володіння технічною медіаграмотністю, використання показників медіаграмотності для самооцінки і виявлення цифрової нерівності в найближчому оточенні. Обговорення законів медіаграмотності в актуальних умовах життя, воєнного часу і повоєнного відновлення. Повторення і наведення прикладів спотворення інформації: дезінформації, місінформації і малінформації (використання аудіовізуальної мови). Наскільки вправно я можу розпізнавати дезінформацію в мережі, наприклад виявляти проросійські телеграм-канали. Синхронізація: Проходження тестів на медіаграмотність і цифрову грамотність, медіазалежність. Долучення до ігор-змагань з

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		<i>Пояснює</i> зв'язок історії розвитку медіа з розвитком технологій. <i>Розуміє</i> зв'язок законів медіаграмотності з показниками. <i>Оцінює</i> медіапрактики як здоров'язбережувальні або медіатравматичні. <i>Аналізує</i> проблеми, зумовлені зловживанням медіа та цифровими технологіями. Створює правила підвищення власної організованості у взаємодії з медіа.	Показники критичного мислення. Тести на медіаграмотність і цифрову грамотність. Цифрал на Дія. Освіта. Комунікативні показники медіаграмотності. Індекс медіаграмотності. Технічна і критична медіаграмотність. Показники комп'ютерної (ігрової, медійної) залежності. Психологічні тести медіазалежності. Медіазануреність. Нав'язливе споживання медіа. Генерований споживачами контент, пов'язаний з війною контент. Медіатравматизація і ретравматизація. Правила самозахисту, межа прийнятності. Дієвість правил.	медіаграмотності та інших заходів. Обговорення вражень. Вправи: Як використати самооцінку за вивченими показниками для удосконалення дієвості правил регуляції медіапрактик. Створення системи оцінювання порушень, моніторинг організованості у взаємодії з медіа, система дієвих санкцій (самосанкцій) на підтримку правил: індивідуальний і груповий підхід. Обмін досвідом: чого я можу навчити свого товариша або вчителя, щоб медіакористування стало здоров'язбережувальним.
22	2	<i>Називає</i> різні форми громадської участі, способи організації подій у житті громади з використанням медіа. <i>Розуміє</i> роль медіа в підготовці громадської події і роль медіаграмотності в досягненні дієвого ефекту. <i>Створює</i> корисні фрагменти медіапродукції. Складає план поширення (медіаплан), оцінює і вдосконалює медійний план підтримки події. <i>Формулює</i> висновок про корисність	Тема 2.3. <u>Практикум 1. МІГ-проекти громадянської участі (2)</u> Створення проєктних команд з організації громадської події. Що потрібно нашому місту (району, селу, кварталу, хутору), школі, щоб відповідати критеріям смарт-міста. Смарт-місто медіаграмотних мешканців. Подія може сприяти розвитку громади і бути корисною для людей, для нас самих. Різні форми громадської активності та участі. Групові МІГ-проекти. МІГ-проект – це проєкт, спрямований на розвиток медіаінформаційної (інфомедійної) грамотності як основної або додаткової мети. Участь у подіях та організація нових подій:	Проведення практикуму. Підготовка індивідуальних і/або групових проєктів. Аналізуємо потребу, використовуючи медіаджерела і свій немедіатизований досвід спілкування. Вправління в складанні медіаплану проведення події та її медійної підтримки, представлення планів і зворотні зв'язки, оцінювання і вдосконалення медіапланів. Врахування ефектів медіатравматизації і меж прийнятності. Оцінювання безпеки МІГ-проекту. Створення фрагментів медіапродукції, корисних для організації медіаподії. Висловлення емоцій від події, поділяння

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		медіаресурсів. Дякує однокласникам та учасникам події	свято, ярмарок, фестиваль, конкурс, конференція, семінар, пікет, петиція, персональна допомога тощо (на вибір учнів) і медіапідтримка. Медіапроект як форма громадської участі. МІГ-проекти на подолання цифрової нерівності. МІГ-проекти дослідницькі, проведення тестувань. Безпека проектної діяльності. Ефектна презентація проектів.	радості, подяки учасникам за внесок у спільну роботу в МІГ-проекті.
23	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 2. КІБЕРКУЛЬТУРА 2.0 (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
24	2	<i>Знає</i> поняття «кіберкультура», «кіберпростір», «кіберсоціалізація». <i>Називає</i> поняття групової динаміки, етапи розвитку груп. <i>Розрізняє</i> ознаки членів групи з різними соціальними статусами (лідери, аутсайдери) у соціальних мережах. <i>Аналізує</i> ролі та функції членів групи, свої ролі в різних групах. <i>Добирає чи створює</i> візуальні, аудіовізуальні продукти, що можуть бути використані для групової роботи і дистанційного спілкування.	Тема 2.4. Кіберсоціалізація в умовах війни і групова динаміка в медіасередовищі (2) Кіберсоціалізація (входження в групи і засвоєння групових норм у кіберпросторі). Хобі-спілкування підлітків. Молодіжні групи: як формуються, розвиваються, чому потрібні. Як регулюється група. Поняття групової динаміки як сукупності внутрішньогрупових соціально-психологічних процесів і явищ, пов'язаних з розвитком групи (лідерство, статус, групові норми, ідентичність). Особливості розвитку груп у молодіжному середовищі. Групи в кіберпросторі. Механізми групової динаміки: 1) механізми розвитку (кредит лідера, нормативний вплив меншості, груповий конфлікт, ефекти поляризації і зсуву до ризику в групі), 2) механізми стабілізації (конформність, сумісність і спрацьованість, згуртованість). Стили лідерства: авторитарний, демократичний і анархічний (ліберальний). Як бути лідером у кіберпросторі? Ідентифікація особистості – переживання й усвідомлення індивідом свого «Я»: самототожності, цілісності та неподільності в просторі, а також сталості в часі. Ідентифікація як стадія розвитку особистості (за Е. Еріксоном), криза підліткового віку;	Обговорення досвіду використання інтернету і своїх кіберпрактик у часовій перспективі зростання і соціалізації. Вправа «поміряти» групу. Дослідження емоційно-психологічних стосунків у контактній групі: З ким разом ти хотів би піти в розвідку? (вибрати трьох). Обговорення способів «поміряти» групу в кіберпросторі. Вподобайки, коментарі, послідовники як аналоги соціометрії. Оцінюємо вплив алгоритмів соціальних мереж на мережеву групу. Ролі і функції членів групи в попередньому проєкті: відповідність соціального статусу тим ролям, які виконує людина; стосунки лідер-послідовники, владно-підвладні стосунки. Функції лідера як захисника групи. Роль критика, контактера («клея»), нормувальника правил. Які ще ролі потрібні групі? Плануємо динаміку обміну ролями на основі того, які ролі виконуємо в інших групах. Висловлення вдячності учаснику групи (за бажанням – з використанням медіапродукції). <i>Синхронізація заходів:</i> Міжнародний день ненасильства. <i>Творчі завдання:</i> підготувати презентацію з теми «Мистецтво проти насильства»

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			групова ідентичність – відчуття «Ми», розуміння своєї належності до групи (з ким я). Поняття соціального статусу (як певного становища людини в суспільстві залежно від віку, статі, походження, сімейного становища, професії тощо). Кіберпростір і стосунки. Кіберпростір, розірваний війною і горем: групова поляризація, аутгрупова дискримінація. Збройне насильство і психологічні наслідки. Ознаки деструктивних груп у соціальних мережах (обмеження свободи, ізоляція від реального соціального оточення, нав'язування шкідливих для здоров'я практик, використання кібербулінгу). Групи взаємодопомоги, психологічний ресурс груп взаємодопомоги.	
25	2	<i>Знає</i> способи протидії кібербулінгу. <i>Називає</i> відмінності різних типів груп. <i>Робить</i> самопрезентацію в соціальних мережах. <i>Використовує</i> правила онлайн-спілкування в групах. <i>Визначає</i> свою роль та функції в реальних і віртуальних групах. <i>Використовує</i> прийоми протистояння кібербулінгу.	Тема 2.5. Взаємодія в медіасередовищі і протидія кібербулінгу (2) Різновиди онлайн-груп (за структурою – відкриті/закриті/таємні, наявність адміністратора, цензури тощо; за реальністю – реальні/нереальні; за змістом, метою створення – знайомство, спілкування, відпочинок, обмін інформацією або медіаконтентом, створення спільного продукту, побудова комерційних стосунків). Відмінності онлайн-груп і реальних груп. Презентація себе в онлайн-групі. Кібербулінг, різновиди, стратегії і способи протистояння. Правила взаємодопомоги в	Обговорення досвіду користування соціальними мережами, зокрема протидії кібербулінгу. Ознайомлення з матеріалами всеукраїнської компанії з протидії кібербулінгу https://cyber.bullyingstop.org.ua/ Перегляд та обговорення мультфільмів, створених за реальними подіями із життя підлітків.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			ситуації протистоянні кібербулінгу. Онлайнова взаємодія дітей і дорослих у протистоянні інтернет-небезпекам. Повторюємо аналіз ризиків і ресурсів інтернету. Наставництво: як допомогти молодшим школярам протистояти кібербулінгу?	
26	2	Знає поняття «психологічний добробут». Характеризує складники психологічного добробуту в онлайн-спілкуванні Оцінює психологічний добробут партнера. Самовизначається щодо турботи про психологічний добробут у кіберпросторі Уміє контролювати час перебування (взаємодії) в мережі. Визначає якість взаємодії і повідомлень в онлайн-спілкуванні. Застосовує прийоми активного слухання. Використовує критичне мислення в спілкуванні, порівнює інформацію з різних джерел. Самовизначається на дотримання правил у мережевому спілкуванні,	Тема 2.6. <u>Практикум 2.</u> Критичне мислення в мистецтві мережевого онлайнового діалогу (тренінг розумного онлайнового спілкування) (2-3) <i>Мистецтво ведення онлайнового діалогу для психологічного добробуту.</i> Складники психологічного добробуту. Часові особливості онлайнової бесіди. Емоційний стан учасників бесіди. Мотивація учасників бесіди. Сприймання образу та поведінки партнера по спілкуванню. Поняття взаєморозуміння. Варіанти ведення діалогу із супротивником. Алгоритми переконувальної комунікації: наприклад, продовжимо твою логіку (доведення до явного абсурду). Досвід блогерів у спілкуванні з представниками країни-терориста. Чому небезпечно вести такі бесіди. Коли закінчується перевага логіки, на вас можуть напасти особисто (зміцнення захисту емоційної цілісності проти персональних нападів – «це мене не стосується»). Засоби активного слухання в офлайновому та онлайновому спілкуванні. Прийоми	<i>Тренінг використання критичного мислення, фільтрації та аналізу медіаконтенту</i> <i>Дискусія</i> на тему причин популярності онлайнового спілкування. Вправи для усвідомлення суті деяких засобів активного слухання для турботи про психологічний добробут. Згадати всі можливості і приводи для спілкування, що пропонують соціальні мережі. Довіра і повага до співрозмовника. Синхронність онлайнового спілкування. <i>Вправа</i> «Моя межа прийнятності, або фільтри»: що я не використовую / що не дивлюся / на що не ведуся. Стимуляція медіаторності. Що таке творчий продукт. Що не є творчим продуктом. Які види медіаторності ви найчастіше практикуєте? Згадайте відомі вам види медіаторності. Кіберкультура як новітній формат вітань і свят. Створення мемів і гіфок (https://www.supermeme.ai), картинок для листівок (https://paintbytext.chat/), добирання подарунків за допомогою штучного

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		використання переваг активного слухання	активного слухання. Перефраз. Правило запитання на розуміння перед висловленням ставлення. <i>Онлайнове спілкування і критичне мислення.</i> Означення та особливості критичного мислення в онлайновому спілкуванні. Логічні аргументи, сильні і слабкі аргументи, неадекватні аргументи, хибні аргументи. Обґрунтування необхідності розвитку інтернет-активності та вміння спілкуватися в онлайновому форматі.	інтелекту (GENIE Генератор подарунків AI https://gen.gifts/). Обмін досвідом використання нейронних мереж для медіаторності.
27	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 3. АУДІОВІЗУАЛЬНА МЕДІАКУЛЬТУРА 2.0 (10-11 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
28	3	<i>Знає</i> про інформаційно-психологічні впливи, їхню мету. <i>Називає</i> основні технології інформаційно-психологічних впливів. <i>Описує</i> технологію, добирає до неї приклад. <i>Пояснює</i> причини піддатливості людини впливам. <i>Оцінює</i> небезпеку технологій впливу. <i>Застосовує</i> правила самозахисту від інформаційних впливів медіа.	Тема 2.7. Технології інформаційно-психологічного впливу. Чому люди піддаються впливу? <i>1-ша частина.</i> Інформаційно-психологічний вплив – вигідна конкретному замовнику спеціально організована інформація, спрямована на зміну думок, уявлень людей про світ. Технологіями такого впливу є: <i>маніпулювання інформацією</i> – застосування правдивої інформації таким чином, щоб з неї можна було зробити неправильні висновки; <i>дезінформування</i> – навмисне поширення неповної, часткової, викривленої (або тієї й іншої разом) інформації; аудиторії подається така інформація, яка вводить її в оману щодо справжнього стану справ і створює викривлену реальність; <i>фальсифікація інформації</i> – викривлення фактів, творення «альтернативної реальності» («фейків»); <i>фабрикація інформації</i> – масове створення заздалегідь брехливої інформації. <i>2-га частина.</i> Чому люди піддаються інформаційним впливам? Психофізіологічна причина: мозок – найбільш енерговитратний орган, тому «думати» нелегко; етологічна: більшість людей не схильні думати критично; соціально-психологічна: людина відчуває потребу розуміти світ, проте, лінуючись думати самостійно, передоручає	<u>Практикум 1.</u> Виявлення застосування технологій у медіаконтенті. Розглянути й проаналізувати підготовлені зразки всіх зазначених технологій психологічного впливу, використаних у медіатекстах різного формату: текст, аудіо, зображення, графіка, відео. <i>Практичні вправи:</i> тренування вміння розпізнавати технології інформаційно-психологічного впливу (фрагменти новинних медіа, реклама, інформація з інтернету). <i>Домашнє практичне завдання:</i> до кожної технології дібрати приклад, зробити нарізку аудіовізуальних фрагментів.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			це робити іншим. «Інші» ж (влада, ЗМІ), застосовуючи зазначені технології впливів, створюють «картину» світу, вигідну для себе. <i>Правила самозахисту від інформаційних впливів медіа:</i> менше або й зовсім не дивитися телевізор, натомість більше читати (новини, статті, пости), оскільки читання сприяє активізації мислення; намагатися не реагувати на інформаційну ситуацію занадто емоційно, щоб не стати її заручником; завжди пам'ятати, що за «картинкою», текстом, як правило, стоїть дещо інше / інша реальність; обмежити час на перегляд новин і новинних сайтів, скажімо, до 15-20 хвилин на день – цього цілком достатньо, щоб бути в курсі подій; не жити тільки політикою, а віддавати данину іншим аспектам буття: брати участь у різних суспільно корисних заходах; допомагати волонтерам; цікавитися культурними подіями в країні, відвідувати виставки, кінотеатри; бажано мати якесь хобі або декілька (вчити історію України, іноземну мову, відвідувати спортивні секції); долучитися до будь-якої творчості. Дуже корисно й важливо хоча б 15-20 хвилин на день побути на природі, споглядання якої знімає психоемоційне напруження.	
29	2	Оцінює важливість ролі інформаційного складника	Тема 2.8. Інформаційна війна і пропаганда: чому потрібно себе захищати	<i>Практичне завдання:</i> есе на тему «Як я розумію вислів «поле битви – мозок?» /

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		в гібридній війні. <i>Виявляє</i> різницю між кібервійною і інформаційно-психологічною. <i>Визначає</i> суть інформаційно-психологічної війни, <i>називає</i> її мету, завдання. <i>Розрізняє</i> методи наступальної і захисної інформаційних воєн. <i>Розпізнає</i> мету ІПВ, яку веде Росія проти України. <i>Знає</i> сучасне визначення пропаганди. <i>Називає</i> її різновиди за змістом, способом презентації, способами управління емоціями; основні принципи пропаганди. <i>Розуміє</i> мету і функцію пропаганди. <i>Виявляє</i> пропагандивні медіатексти в різних медіаформатах. <i>Виявляє</i> комунікативний намір пропагандивного гасла. <i>Виявляє</i> застосовані методи впливу на глядача.	<i>1-ша частина..</i> Територіальна цілісність держави як принцип цивілізованих міжнародних відносин. Повага до територіальної цілісності інших країн забезпечує добросусідські відносини між ними. Порухення територіальної цілісності країною-агресором призводить до війни. Обов'язковим складником сучасної гібридної війни є інформаційна війна. Нині інформаційна війна розділилася на два окремі напрями: <i>кібервійну</i> і власне <i>інформаційно-психологічну війну (ІПВ)</i>. <i>Метою кібервійни є техногенний вплив на об'єкти виробничої, промислової структури, інфраструктури соціального, воєнного та фінансового призначення, канали комунікації, електронні інформаційні системи</i> <i>Метою ІПВ є ідеологічний, психологічний вплив на свідомість суспільства іншої/своїї держави, руйнування групової ідентичності і згуртованості, контроль населення і керування суспільством. Емоційне виснаження, дистрес і підриг психічного здоров'я, масова паніка і морально-духовний занепад, хаотизація і послаблення інтелектуальної потужності – психологічні мішені інформаційної війни. Провідними засобами ІПВ є різноформатний пропагандивний, маніпулятивний, фейковий медіаконтент, спрямований на зміну свідомості суспільства через нав'язування певних наративів у ЗМІ,</i>	«Яким чином можна захиститися від пропаганди?». <i>Практикум: Як уберегтися від пропаганди?</i> Провідною функцією пропаганди є поширення думок, ідей, цінностей, доктрин, ідеологій, щоб вплинути на емоції людини і суспільства, змінити їхнє уявлення про світ і групову ідентичність в інтересах власників пропагандистської машини. Щоб не підпасти під вплив пропаганди, треба вміти протистояти цій «зброї», а таке протистояння неможливе без набуття особистої медіа- та інформаційної грамотності, самостійного, критичного мислення, застосування знань про пропаганду проти неї самої. <u>Практикум 2. Виявлення пропаганди.</u> За допомогою підготовлених педагогом зразків пропаганди у форматі плакатів, відео, рекламних роликів багаторазово вправлятися у виявленні застосованих засобів пропагандивного впливу на свідомість і в забезпеченні емоційного контролю і стійкості

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		Аргументує роль особистої медіаграмотності у протидії пропагандивним впливам.	кіберпросторі. Провідними засобами кібервійни є руйнування/порушення функціонування стратегічних об'єктів або перехоплення керування ними завдяки програмним кодам. ІПВ бувають наступальними і захисними. Методи наступальної війни: маніпулювання свідомістю, багато пропаганди, фейків. Методи захисної ІПВ: свідоме ставлення до будь-якої інформації; інтелектуальна активність і критичне мислення; підтримка медіаграмотності населення, блокування шкідливої пропагандивної інформації; створення альтернативних інформаційних контентів. <i>Пропаганда як надпотужна зброя ІПВ.</i> Якщо кібервійна – це війна «програмних кодів», то ІПВ – війна «контентів» і «сміслів». Пропагандивний контент розрізняється: за змістом (пропаганда військова, політична, комерційна, наукова, філософська, екологічна, соціальна); за способом презентації («біла» – відкрита, не маскує цілі; «чорна» – агресивна, заснована на брехні; «сіра» – нині найбільш поширена: застосовує неперевірені, неточні дані, прагне ввести в оману, маніпулює); за провідними способами управління емоціями через: образ (маніпулює образами дітей, жінок, старих як жертв, яких потрібно захищати; використовує символи «добра» і «зла», величних воїнів з підкресленою	

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			маскулінністю); <i>звук</i> (застосовується музика – від помпезної, бравурної, урочистої до тривожної, гнітючої); <i>кольори</i> (найчастіше яскраві, насичені – такі, що привертають увагу); <i>голос</i> (занадто емоційна, оцінна лексика). Ґрунтується на шести основних принципах: пропаганди: 1) її має бути багато; 2) вона має бути зрозумілою пересічній людині і навіть дитині (підлітку); 3) її зміст має вміщуватися в гаслі; 4) гасла мають бути однозначними; 5) зміст має шокувати; 6) повинна якомога більше впливати на емоції людини (бо саме вони заважають мисленню!). Гасла пропаганди мають три варіанти: «заклик», «заперечення», «ствердження».	
30	2	Оцінює актуальність патріотичної активності в кіберпросторі. Називає особливості контенту пропагандивного змісту. Знешкоджує вплив контенту пропагандивного, фейкового характеру. Користується допомогою спеціальних сайтів Поширює контент патріотичного змісту. Доповнює власним коментарем. Створює	Тема 2.9. <u>Практикум 3. Інформаційна війна</u> і патріотизм: протидія пропаганді в кіберпросторі Інформаційна війна як психологічний вплив на визначену аудиторію нині актуалізувалася в кіберпросторі як війна ідеологічних контентів. Патріотизм в умовах цифрової доби, разом з іншими видами діяльності людини, її духовно-моральними практиками, частково трансформувався у кіберпрактики. Патріотизм як любов до Батьківщини, патріотичні переконання і світогляд, конкретні дії, діяльність, спрямовані на її благо, нині як ніколи	<i>Групова робота (у гаджетах):</i> активна форма протидії як виявлення ворожого пропагандивного контенту і його знешкодження з використанням різних каналів, які блокують ресурси, що поширюють фейки та пропаганду. Застосування StopRussiaChanel (MRIYA – Платформа, яка є виробником проєктів за підтримки кіберполіції України і волонтерів - https://mriya.social/), дає змогу здійснювати конкретні дії за певним алгоритмом. <i>Практичне завдання: створення патріотичного контенту.</i>

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		оригінальний патріотичний контент.	затребувані в кіберпросторі з огляду на необхідність протидії ворожій пропаганді. Патріотична активність щодо знешкодження пропаганди, фейків, дезінформації в кіберпросторі має переважно дві основні форми прояву: «активну» і «м'яку». «М'яка» форма протидії ворожій пропаганді – це поширення в соціальних мережах уже готового або спеціально підготовленого, актуального матеріалу проукраїнського, патріотичного змісту.	
31	1	Знає основні поняття аудіальної медіакультури, історію, види, переваги та обмеження аудіальних медіа. Визначає психологічні аспекти аудіального медіаповідомлення. Описує технологію впливу музики на соціалізацію підлітків і міжособову взаємодію. Домовляється про спільне слухання з урахуванням різних уподобань.	Тема 2.10. <u>Практикум 4. Ярмарок аудіоуподобань і взаємоузгодження (2)</u> Люди різняться, зокрема, своїми музичними уподобаннями. Уподобання як ознака належності до групи. Групи фанів. Як музика впливає на соціалізацію підлітків. Особливості соціальної взаємодії в підлітковому віці: роль музичних уподобань. Музичні вподобання і стиль спілкування . Музичні субкультури підлітків. Музична субкультура як складник аудіальної медіакультури. Дібрати музичний фрагмент/фрагменти, що представляли б твою музичну культуру.	<i>Бліцопитування:</i> Яку музику ти любиш? Чи маєш друзів (знайомих), які поділяють твої уподобання? Яке місце цих уподобань у вашій дружбі? <i>Творче завдання «Ярмарок музичних уподобань».</i> Підготовка презентації своїх улюблених подкастів та представлення її однокласникам. Прослуховування музичних творів, представлених однокласниками, щоб налагодити взаємодію з групами різних музичних субкультур. Налаштовуємося на розуміння і прийняття інакшого: Знайдіть привабливе в музиці, якій, на відміну від вас, віддають перевагу ваші однокласники, з урахуванням її суто музичних характеристик (жанр, стиль тощо) і того психологічного впливу, який досягається прослуховуванням. Поміркуйте над тим, які позитивні якості ваших однолітків відображають їхні відмінні від ваших музичні уподобання.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
				Спробуймо домовитися, чию музику запустити на п'ятихвилинній перерві (різних бажань багато, а час один на всіх). Обговорення: визначення впливу музики на зав'язування стосунків і налагодження взаємодії.
32	2	Знає поняття медіаклубу, його структуру та основні вимоги до його проведення. Бере участь у груповій роботі з виявлення теми, задуму, форми реалізації переглянутого медіаконтенту. Дотримується правил комунікації в груповій роботі. Рефлексує власні враження від перегляду фільму Обговорює проблемні, ціннісно-сміслові моменти сприйнятого. Визначає неоднозначність вияву патріотизму в різних кіногероїв. Розміщує для поширення власноруч створений медіапродукт.	Тема 2.11. <u>Практикум 5.</u> Ціннісно-смістова саморегуляція і патріотизм: медіаклуб Цінності, які допомагають: духовно-моральні цінності («заради чого») та інструментальні цінності («за допомогою чого»). Художні фільми як носії і репрезентанти духовно-моральних цінностей і техногенний інструмент уможливлення їх презентації. <i>1-й варіант</i> проведення медіаклубу. Використовуємо минулорічний досвід. Два етапи: 1-й – попередній домашній перегляд фільму індивідуально або разом з друзями; відразу після перегляду зафіксувати (у пам'яті або письмово) фрагменти фільму, які вразили і чому саме це «зачепило». Рекомендовані для перегляду та обговорення художні стрічки / фрагменти з ціннісним змістом (за вибором): «Іван-сила» (2013), «Поводир» (2014), а також військові драми українського виробництва з урахуванням вікових обмежень: «Далекий постріл» (Україна, 2005) 16+¹, «Страчені світанки»	<i>Практичні завдання на вибір: зробити нарізки</i> фрагментів фільму і підготувати до них запитання, які відображають власне бачення проблеми, порушеної у фільмі (групове); <i>написати есе</i>: знайти у фільмі епізод, який сподобався / цінну для себе думку, й оформити у вигляді есе; <i>написати рецензію</i> на фільм (індивідуальне). Обговорення загального емоційного враження від фільму, презентація підготовлених групами фрагментів та коротке обговорення проблемних епізодів за підготовленими питаннями; виступи рецензентів; зачитування есе.

¹ 16+ позначка вікових обмежень. Фільми є військовими драмами, містять сцени збройного насильства, що можуть справити ретравматичний ефект. Тому використання для дітей віком до 16 років не рекомендується. Крім того, потрібно враховувати індивідуальну межу прийнятності.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			(Україна, 1995) 16+ , Нескорений» (Україна, 2000) 16+, «Залізна сотня» (Україна, 2004) 16+. <i>2-й варіант</i> Проведення повноформатного медіаклубу під керівництвом медіапедагога. Переглядаємо короткометражний фільм «Далекий постріл» (60 хв.) Перший етап – перегляд в аудиторії. Другий – обговорення фільму відразу після перегляду у форматі медіаклубу	
33	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 4. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА 2.0 (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
34	2	<i>Знає</i> поняття «авторське право», «право інтелектуальної власності». <i>Розрізняє</i> логіку побудови інформації. <i>Аналізує</i> повідомлення під кутом зору його мети. <i>Відишукує та прояснює</i> незрозумілі частини знань, що заважають послідовному засвоєнню інформації.	Тема 2.12. Логіка і економіка інформації (2) Інформація, авторське право та інтелектуальна власність. Медіавласність. Джерела отримання інформації про медіавласність. Кому належить право на зображення (особі, яку фотографують; фотографу; журналу, який розмістив фотографію; читачеві, який купив журнал), аргументуйте свою позицію. Авторська пісня (композитор, поет, виконавець). Авторське право і право майнове – інтелектуальної власності. <i>Логіка побудови інформації.</i> Базове уявлення про логіку як науку про способи пізнання. Її мета і завдання. Розподіл інформації на структурні одиниці. Припущення та висновки. Умовиводи і логічні помилки. Дводумство як наслідок впливу пропаганди – втрата здатності розрізняти логічні суперечності «війна – це мир». Принцип послідовності в засвоєнні інформації. Принцип розділення зорової і слухової модальності аудіовізуального повідомлення для виявлення прихованих маніпуляцій (нав'язаних думок і вражень). Якою може бути цінність інформації з погляду мети того, хто її передає, і того, хто її отримує. Етапи процесу перевірки інформації.	Вправи на визначення достовірності повідомлення. Знайти логічні помилки в медіа. Учні (групи учнів) готують завдання для інших; шукають підтвердження достовірності візуальної і текстової інформації. <i>Виконують завдання:</i> Знайти та прояснити незрозумілі частини знань, що заважають послідовному засвоєнню інформації.
35	2	<i>Знає</i> поняття «когнітивний стиль» <i>Називає</i>	Тема 2.13. Оптимізація взаємодії в інформаційно-комунікаційному середовищі, стосунки та інформація (2)	<i>Вправи на оптимізацію взаємодії.</i> Визначення індивідуальної мети в спілкуванні та її зіставлення з

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		різні когнітивні стилі, <i>Оцінює</i> їхні переваги. <i>Визначає</i> референтних для себе осіб за їхнім зворотним зв'язком. Визначає власні цілі, озвучує їх та зіставляє з цілями інших, щоб працювати в команді. <i>Розрізняє</i> газлайтинг, пасивно-агресивні реакції в інформаційному просторі. <i>Видишукує</i> оптимальні варіанти вирішення ситуацій і здорового реагування на агресивну поведінку в інформаційному просторі	Обмін інформацією як постійний процес взаємодії між людьми. Вплив особистого досвіду та емоційного стану людини на її поведінку. Поняття когнітивного стилю як особливостей пізнавальних процесів людини: імпульсивний/рефлексивний (довго обдумує точну відповідь / може навмання аби швидко), полезалежний/полenezалежний (автономний чи орієнтується на обставини), аналітичний/синтетичний, гнучкий/ригідний, фокусувальний/сканувальний. Стель як найбільш зручний спосіб опрацювання інформації, пов'язаний з персональними особливостями й уподобаннями, може бути корисним у різних ситуаціях. Різні когнітивні стилі можуть видаватися менш зручними в спілкуванні, але для спільної роботи їх поєднання дає змогу досягати кращих результатів. Аналіз сильних сторін різних стилів і зон розвитку. Можливість пізнання та засвоєння альтернативних стилів як напрям розвитку особистості. <i>Зворотний зв'язок у спілкуванні.</i> Поняття зворотного зв'язку. Його значення і можливості, які він надає. Аналіз зворотного зв'язку в спілкуванні, важливість правильного зіставлення власних уявлень про себе і зовнішньої оцінки. Поняття референтності. Види зворотного зв'язку в безпосередньому спілкуванні і в медіатизованому: погляди, позиції тіла, дотики/відгуки, лайки, репости, коментарі. Паритетні стосунки, визнання індивідуальних меж	колективною метою. Пошуки консенсусу і компромісу. Обговорення проблем агресивного і пасивно-агресивного спілкування. Обмін думками щодо проблеми контролю гніву. Як можна управляти гнівом? Пасивно-агресивна поведінка – це спосіб вираження негативних почуттів, таких як гнів або роздратування, опосередковано, а не прямо. Як поводитися в такій ситуації? Моделювання або ділова гра для тренування реакцій. Не реагуйте надмірно, не втягуйтеся в суперечку, не доводьте протилежне, спробуйте виявити якнайбільше емоційного самовладання, дайте йому/їй змогу допомогти вирішити спільну проблему.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			і свободи волі (неможливість контролювати вільну волю іншого і потреба домовлятися – основа тривалих здорових стосунків). Право на приватність і право на таємницю в стосунках. Межі прийнятності.	
36	2	<i>Розрізняють</i> інтернет-небезпеки. <i>Розуміють</i> важливість дотримання конфіденційності певної інформації. <i>Пояснюють</i> принципи екологічної взаємодії з іншими. <i>Виявляє</i> антиукраїнські наративи в гуморі. <i>Знає</i> куди звернутися по допомогу	Тема 2.14. <u>Практикум 6.</u> Інформаційна безпека. Сміємося з маніпуляцій: правила інформаційної стійкості (2) Інформаційна безпека. Рейтинг інтернет-небезпек, з якими стикаються учні цього класу. Приватний і публічний простір у спілкуванні. Екологія спілкування. Роль гумору в підвищенні інформаційної стійкості. Російські антиукраїнські наративи – тренуємо прийоми логічної дискредитації і висміювання як різні форми протидії. Межі смішного: порушення конфіденційності, немає реакції на зворотний зв'язок щодо порушення меж. Звернення по допомогу, ефективні персональні маршрути.	Тестування. <i>Синхронізація заходів.</i> Порівняння результатів тестування з усеукраїнськими рейтингами. Використовуємо онлайн-ресурси протидії дезінформації і перевірки фактів (ресурси фактчекінгу, наприклад Стопфейк https://www.stopfake.org/). Обмін досвідом використання. Обмін прикладами маніпуляцій, які насмішили. Виявлення антиукраїнських наративів у гуморі. Обґрунтування, чому маніпуляції – це смішно.
37	1		Підсумки року Підбиття підсумків опрацювання модуля, підбиття підсумків навчального року. Планування медіапрактик на літніх канікулах.	

Третій рік навчання: 11-й клас

Тема, зміст навчального матеріалу та очікувані результати (35 годин)

Модуль 1. Вступний. ВІД МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДО МЕДІАКУЛЬТУРИ 3.0 (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
38	2	<i>Знає</i> поняття «психологічний добробут». <i>Пояснює</i> зв'язок з медіаграмотністю і медіакультурою. <i>Оцінює</i> динаміку медіакультури і медіаспоживання, роль споживача в регуляції системи медіа. <i>Оцінює</i> дієвість правил. <i>Взаємодіє</i> з іншими щодо схожості і розмаїття медіапрактик та правил їх регулювання.	Тема 3.1. Медіапрактики для психологічного добробуту: підсумки попереднього року і плани на поточний. Закони медіаграмотності і збереження здоров'я (1-2) Мої медіапрактики: що мені дало підвищення рівня медіаграмотності завдяки вивченню курсу Медіакультура. Медіапрактики літніх канікул і початку шкільного року. Динаміка медіакультури воєнного часу і повоєнного відновлення: зміни практик і зміна культури регуляції практик. Новинна медіаграмотність. Суспільно-політична ситуація в країні і світі. Порядок денний. Час змінити правила. Медіафільтри (який контент я не буду споживати за жодних обставин з огляду на мої власні цінності).	Обговорення питань: Як я використовую закони медіаграмотності і зберігаю здоров'я завдяки регулюванню медіапрактик? Чи ефективно працює встановлена межа прийнятності? Що змінилося в моїх медіапрактиках з минулого року: як змінився бюджет часу, як саме змінилися уподобання? Що вже застаріло в правилах і непридатне для випускного класу? Яких медіавиробників я хочу підтримати, обираючи медіапродукцію? Яка медіапродукція сприяє психічному здоров'ю та обізнаності в цій сфері. Пишемо лист-подяку українським медіавиробникам (головним редакторам онлайн-видань, журналістам, регуляторам). <i>Синхронізація заходів.</i> Участь у всеукраїнських медіаосвітніх ініціативах Українська медіаосвітня осінь; підготовка до Глобального тижня медіаінформаційної грамотності; участь у конкурсах, фестивалях.
39	2	<i>Знає і пояснює</i> поняття «інформаційний простір», «інформаційна бульбашка», «медіаспоживання»,	Тема 3.2. Медіаграмотність і ціннісно-сміслові фільтри (мотивація медіаспоживання) (2) Здоров'я як важливий пріоритет у системі	Створюємо мапу медіапрактик й оцінюємо мотивацію, чи достатньо відпочинку, чи достатньо розваг для зменшення стресу, які резерви покращення балансу між навчанням і

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		«медіакористування», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «інфомедійна грамотність воєнного часу», «медіакультура», «кіберкультура», «інформаційна культура», «аудіовізуальна культура», «цифрова нерівність». <i>Називає</i> показники медіаграмотності, оцінює себе за показниками. <i>Пояснює</i> зв'язок історії розвитку медіа з розвитком технологій. <i>Розуміє</i> зв'язок законів медіаграмотності з показниками. <i>Оцінює</i> медіапрактики як здоров'язбережувальні або медіатравматичні. <i>Аналізує</i> проблеми, зумовлені зловживанням медіа та цифровими технологіями. <i>Створює</i> правила підвищення власної організованості у взаємодії з медіа.	позитивних цінностей. Як пріоритети допомагають організованості. Організованість як спосіб самореалізації здібностей на шляху досягнень. Технічна і критична медіаграмотність. Конвергенція медіа в кіберпросторі: усі традиційні медіа є в інтернеті. Доступ до інформації, різні платформи, різні сервіси, бібліотеки, музеї. Що ми вміємо завдяки гаджетам у сучасному інформаційному просторі. Технологічні новинки у сфері інформаційно-комунікаційних технологій: софт і хард. Які нові вміння актуальні для медіаграмотності порівняно з минулим. Роль медіаграмотності в цифровій грамотності і цифровому громадянстві. Інтернет – це один канал доставки інформації чи різні канали? Держава в смартфоні і медіакультура як обізнаність щодо мови інформаційного впливу на мотиваційну і смислову сферу особистості та групових суб'єктів. Групові суб'єкти (малі і великі групи, громади, масові аудиторії). Вплив мас на окрему людину або людина в натовпі. Циркулярні емоції і зараження. Прилипання до екранів як форма тривожної поведінки. Масовий ефект зменшується під впливом організації, структурування маси, виокремлення підгруп і налагодження стосунків, розподілу завдань між ними. Цінності – «заради чого». Конфлікт цінностей і завдання моральної шкоди: зрада, провина, сором, заздрість, гнів. Як пропаганда	хобі та іншими зайнятостями. Чим ми користуємося і чому? Які технологічні новинки використовуємо? Обмін досвідом: чого я можу навчити свого товариша або вчителя, щоб наша інформаційна поведінка стала безпечнішою і кориснішою. До яких груп (великих і малих) я належу, відчуваю свою ідентичність і спорідненість. Я і ми. У яких групах я є членом групового суб'єкта, впливаю на прийняття рішень і спільні дії, роблю внески. Яка моя корисна роль у групі, чим я ділюсь і що отримую. Відчуття групового тиску, групові норми. Чи є суперечності між цінностями груп, до яких я належу. Провокативне запитання: що дієвіше – самопокарання чи самозаохочення? (дієвішим є широкий діапазон, комплекс і того й того, розмови із собою, пошук найбільш ефективних способів за цих обставин). Як використати самооцінку за різними показниками для удосконалення правил регуляції медіапрактик. <i>Тестування.</i> Оцінювання показників смартфонної залежності. Ознайомлення з техніками рефлексивного переривання як способом звільнення себе від залежності. Обговорення системи оцінювання порушень своїх правил, моніторинг організованості у взаємодії з медіа, система дієвих санкцій на підтримку правил: індивідуальний і груповий підходи.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			маніпулює цими емоціями, руйнуючи згуртованість. Пріоритети цінностей на певні періоди часу як спосіб впорядкування ціннісних конфліктів. Ціннісно-сміслові фільтри медіаспоживання – захист від спровокованого медіавтручанням ціннісного конфлікту. Морально-ціннісна визначеність як основа інформаційної стійкості. Показники критичного мислення і організованість медіаспоживання. Медіавтеча від реальності. Медіапауза та інформаційний детокс. Комп'ютерна (ігрова, мережева) залежності. Розлади вольової поведінки. Адекватність самооцінки (не завищена, не занижена, а відповідає реальності).	
40	2	Називає показники медіаграмотності і медіакультури Оцінює зв'язок законів медіаграмотності з показниками Оцінює рівень власної медіаграмотності за показниками. Аналізує проблеми, зумовлені зловживанням медіатехнологіями. Створює правила підвищення власної організованості у взаємодії з медіа для випускного класу.	Тема 3.3. <u>Практикум 1.</u> МІГ-проекти для здоров'я і підвищення стресостійкості (2-3) Створення проектних команд з організації громадської події. Що потрібно нашому місту (району, селу, кварталу, хутору), школі, щоб відповідати критеріям інформаційної стійкості і здорового медіаспоживання. Смарт-клас випускників: як підтримати одне одного завдяки медіаграмотності. Яка подія може сприяти розвитку громади і бути корисною для людей і для нас самих. Аналізуємо потребу, використовуючи медіаджерела і свій немедіатизований досвід спілкування. Різні форми громадської активності та участі. Групові МІГ-проекти збереження здоров'я: психосвіта проти стресу. Участь у подіях та	<i>Проведення практикуму.</i> Групові МІГ-проекти. МІГ-проект – це проект, спрямований на розвиток медіаінформаційної (інфомедійної) грамотності як основної або додаткової мети. Участь у подіях та організація нових подій: свято, ярмарок, фестиваль, конкурс, конференція, семінар, пікет, петиція, персональна допомога тощо (на вибір учнів) і медіапідтримка. Медіапроект як форма громадської участі. МІГ-проекти на подолання цифрової нерівності. МІГ-проекти дослідницькі, проведення тестувань. Безпека проектної діяльності. Ефектна презентація проектів. Вираження емоцій від події, поділяння радості, висловлення подяки учасникам за внесок у спільну роботу в МІГ-проекті.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			організація нових подій: свято, ярмарок, фестиваль, конкурс, клуб, конференція, семінар, пікет, петиція, персональна допомога тощо (на вибір учнів) – медіапідтримка події. Медіапроект як форма громадської участі. МІГ-проекти подолання цифрової нерівності і профілактика медіатравматизації. МІГ-проекти психосвіти (спільно із психологом): посттравматичні стресові розлади, депресивні стани, панічні атаки, тривожні стани, порушення сну, психосоматичні ознаки. Профілактика і допомога, способи звернення по допомогу. Онлайн-ресурси і проекти психологічної підтримки. Безпека проєктної діяльності. Презентація проєктів.	
41	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 2. КІБЕРКУЛЬТУРА 3.0 (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
42	1	<i>Розрізняє</i> різні форми медіаторчості за критерієм впливу на здоров'я. <i>Знає</i> засоби поширення продуктів власної медіаторчості. <i>Оцінює</i> різні форми медіаторчості: колаж, відео, стрим, анімаційні фільми, сторітелінг.	Тема 3.4. Кібертворчість і здоров'я (антистресові медіапрактики) (1) Кіберпростір – відображення реальності. Технології на службі здоров'я. Чат-боти психологічної підтримки – переваги і недоліки. Смарт-годинники і дихальні вправи. Чи можемо ми віртуально відвідати музей. Кінотворчість у мережі. Чи той самий фільм ми дивимося в мережі? Як представлена українська кінопродукція в мережі? <i>Медіаторчність в інтернет-мережі.</i> Кіберпростір – простір самовираження. Право на самовираження, обмеження воєнного часу, турбота про глядачів/користувачів, щоб не завдати їм шкоди. Медіаторчність і медіа-арт. Форми медіаторчності. Поширення власного контенту в соціальних мережах. Аналіз власного досвіду медіаторчності і його впливу на здоров'я. Технології створення медіапродуктів з використанням штучного інтелекту. Авторські права та етичні питання кібермедіаторчності.	Практичне ознайомлення з чат-ботами психологічної підтримки, оцінювання переваг і недоліків. Ознайомлення з нейронними мережами для створення текстів, мемів, малюнків та їх анімації, створення музичних фрагментів. Практикуємо розмову зі штучним інтелектом і розвиваємо вміння створювати промти (замовлення) до штучного інтелекту.
43	1	<i>Знає</i> поняття соціального оптимізму і песимізму. <i>Розрізняє</i> види деструктивних впливів.	Тема 3.5. Саморегуляція за допомогою творчої активності в кіберпросторі (1) Чи може медіаторчність нашкодити? Бюджет часу і принципи оцінювання	<i>Диспут</i> «Кібермайбутнє людства». Трансгуманізм та ідеї цифрового гуманізму: у центрі прогресу і технологічного поступу має бути людяність. Етичні виклики

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		<i>Дає визначення фейку та оцінює його медіавплив.</i>	результативності медіаторчості в кіберпросторі. Розуміння деструктивних медіавпливів, заснованих на феноменології соціального оптимізму/песимізму як певних позитивних чи негативних очікувань щодо майбутнього суспільства та своєї ролі в цьому («зрада»; «перемога»). Поширення деструктивних повідомлень і «фейків» (як неправдивої інформації) та їхня роль у посиленні напруженості в суспільстві. Зворотний бік саморегуляції і самовираження в кіберпросторі. Генерація контенту споживачами як спосіб управління кіберпростором. Навчання штучного інтелекту відбувається на основі даних, створених людьми.	подальшого розвитку штучного інтелекту (людяність, довіра, добро, справедливість). <i>Вправи</i> на саморегуляцію через творчу активність.
44	1	<i>Знає прийоми саморегуляції і подолання деструктивних медіавпливів за допомогою медіаторчості.</i>	Тема 3.6. Мемотворчість як різновид кібертворчості для гармонізації емоційного стану (1) Визначення мему. Мем у твоєму житті. Інтернет-мем завжди є результатом спільної творчості. Роль мему в умовах поширення кліпового мислення та сприйняття. Різновиди інтернет-мемів: текстові; меми-зображення; відеомеми; креолізовані меми. Аналіз мемів. Історія російсько-української війни в мемах. Нецензурна мова як реакція на ненормальні обставини війни – показник того, що вже не можеш діяти іншими культурними способами. Матюки в публічному просторі як ознака пошкодженої	<i>Творчі домашні завдання:</i> - створити мем на медіаповідомлення, яке зачепило почуття; - дібрати заголовок до певної наданої вчителем світлини таким чином, щоб утворився мем; - дібрати зображення під певні почуття.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			війною медіакультури. Більшість матюків – не українського походження. Питомо українська лайка. Нові нематюкливі норми медіакультури повоєнного відновлення країни.	
45	2	Характеризує основні етапи створення анімаційного фільму. Створює фрагменти елементарної пластилінової анімації. Розуміє вплив анімації на емоційні стани. Використовує на практиці вміння знімати анімацію та здійснювати монтаж. Налагоджує взаємодію під час спільної роботи.	Тема 3.7. <u>Практикум 2. Саморегуляція за допомогою медіарттерапії (пластилінова анімація) (2-3)</u> Засоби подолання негативних станів, викликаних медіаповідомленнями. Медіарттерапія як зцілення за допомогою мистецтва є новим різновидом арттерапії. Медіарттерапія передбачає психологічне зцілення особистості за допомогою використання сучасних систем комунікації та кіберпростору. Визначення поняття, видів (кінотерапія, фототерапія тощо), засобів медіарттерапії. Застосування різноманітних ідей і технік.	Практичне заняття з медіарттерапії: створення пластилінової анімації. Рекреаційне спілкування у творчій роботі. Тактильні відчуття і свобода вираження. Можливості новітніх технологій в інформаційному суспільстві. Засоби і методика створення медіаконтенту. Розроблення ідеї, сценарію; режисура майбутнього анімаційного фільму; визначення героїв та їх створення з пластиліну. Знімання і монтаж анімаційного фільму. Нейромережі для анімації, наприклад оживлення дитячих малюнків (https://sketch.metademolab.com/canvas). Перегляд створеного анімаційного фільму і поширення його в інтернеті. Організація обговорення вражень з аудиторією. Яким було і як сприйняла аудиторія ваше головне послання в анімаційному фільмі?
46	1	Розуміє можливості художньої творчості для самовираження та опанування сильних емоцій. Опановує емоцію за допомогою художньої	Тема 3.8. <u>Практикум 3. Художня творчість як засіб опанування сильних емоцій (1)</u> Сильні емоції шкільного життя. Сильні емоції від медіапрактик. Способи опрацювання сильних емоцій. Перегляд на вибір: мультфільму “Конфлікт”	Малювання власних почуттів за допомогою фарб. Малювання мандали вражень від медіаконтенту (малюнок у колі). Обговорення малюнків почуттів: делікатність спілкування про емоційні стани – не оцінювати чи критикувати твори, а говорити про свої почуття, своє сприйняття

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		творчості. <i>Самовизначається</i> на опанування сильних емоцій і турботу про здоров'я і психологічний добробут.	(1994 р.), короткометражного фільму «Мотузка» (фільм-метафора про співзалежні стосунки, 2006 р.) чи інших, створених останнім часом.	творів.
47	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 3. АУДІОВІЗУАЛЬНА МЕДІАКУЛЬТУРА 3.0 (10-11 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
48	3	Знає поняття «психічна травма», «медіатравма», «тригер», «посттравматичний стресовий розлад – ПТСР», «посттравматичне зростання». Знає ознаки гострої стресової і посттравматичної стресової реакції; розуміє, як це проявляється у взаємодії; межу між нормальною реакцією на стресову подію і розладом, коли потрібно звертатися по допомогу до фахівців; знає як звернутися.	Тема 3.9. Медіатравма і посттравматичне зростання Медіакультура про психічне здоров'я і психічні розлади. Важливість соціальної підтримки і проблема самотності. Прагнення ізолюватися від інших як ознака посттравматичного стресу. Які ще є ознаки наслідків надмірного стресу для здоров'я (розлади сну, зниження продуктивності і самооцінки, наплив небажаних спогадів, кошмари, тривожність і страх тощо). Проблеми психічного здоров'я в медіа, зображення в художніх фільмах психічної травми війни, посттравматичних стресових розладів ветеранів – що правдиво, а що неправдиво відображено в медіа. Медіа як тригер, що нагадує про пережите. Ознаки психічної травми: травматичні неконтрольовані спогади, емоційна неврівноваженість (гнів, агресія, вина), самоізоляція і небажання спілкуватися, знижена самооцінка, вразливість. Медіатравма війни: зниження відчуття психологічного добробуту через інформацію про війну. Візуальний вплив. Практики горювання і пам'яті, вшанування героїв. Посттравматичне зростання: травматична подія як ресурс створення нового смислу. Віра в можливість долання, віднаходження в	Обговорення Встановлюємо межу прийнятності, турбуємося про співрозмовника. Чому в усьому світі на свята збільшується кількість людей, які звертаються по допомогу? Чи можуть медіа травмувати? Якщо травмовано руку і її не лікувати, то що буде? (аналогія із психікою). Медіатравма війни: у чому вона полягає і що із цим робити? Як спілкуватися з людьми, які пережили ампутацію кінцівок? Як поводитися з однолітками, щоб допомогти: не наражатися на небезпеку, звертатися по допомогу? Висловлення вдячності за внесок у спільне розуміння.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			собі сили, духовні знахідки, нові зв'язки і стосунки тощо. Приклади висвітлення посттравматичного зростання в медіа. Приклади із життя кіборгів як образ долаття. Ігри нескорених. Як спілкуватися з людьми, які пережили ампутацію кінцівок. Ілюзорне відчуття провини: ви не винні в тому, що вижили і не постраждали, – винен тільки ворог. Пряме висловлення вдячності.	
49	2	Знає різницю між поняттями «творчість» і «медіаторчість». Розрізняє способи творення за допомогою медіа і цифрових технологій. Створює медіаконтент і поширює його в кіберпросторі. Оцінює важливість створення патріотичного медіаконтенту в умовах інформаційної, ідеологічної війни. Розміщує створений медіаконтент у кіберпросторі.	Тема 3.10. Практикум 4. Візуальна медіаторчість як ресурс патріотичного самовираження в кіберпросторі: медіаколажі Медіаторчість – різновид творчої діяльності людини, яка інструментально пов'язана з медіа- та цифровими технологіями, а її продуктом є нематеріальний техногенний об'єкт – медіаконтент. Він існує виключно в реальності “третього світу” кіберпростору. Процес медіаторчості передбачає два етапи: когнітивний (як висунення ідеї та задуму), а також інструментальний (як техногенне втілення задуму в медіаформаті). Основними ментальними принципами сучасного творення задуму на когнітивному етапі є запозичення і копіювання. Провідними креативними мисленнєвими діями для втілення ідеї в зображення на когнітивному етапі є аналогізування, комбінування, реконструювання. Інструментальний етап техногенного втілення задуму в	<i>Практична робота.</i> Створення медіаконтенту патріотичного змісту: колаж. 1-ша частина (фронтальна форма). Проведення мотиваційної рефлексивної методики «Трикутник медіаторчості». За допомогою методики з'ясуємо важливість таких якостей творця, як: <i>здатність</i> до творчого мислення, <i>уяви</i>; <i>уміння</i> застосовувати технології; <i>мотивація</i> щодо створення і поширення медіаконтенту в кіберпросторі. Перегляд зразків патріотичного медіаконтенту, взятого з інтернету. 2-га частина (групова робота): створення колажів патріотичного змісту; їх презентація на загал і поширення в соціальних мережах як просування українських цінностей і смислів.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
			медіаконтент здійснюється за допомогою таких цифрових технологій, як цифрові фото та відео камера, комп'ютерні програми редагування і створення, а також цифрування рукотворних або інших об'єктів матеріального світу: наприклад, малюнків, інсталяцій тощо. Мотиваційна рефлексивна методика «Трикутник медіаторчості», мета якої – стимулювання творчої активності зі створення медіаконтенту та поширення його в кіберпросторі, а також рефлексивної активності щодо процесу медіаторчості.	
50	2	<i>Визначає</i> поняття «парасоціальні стосунки». <i>Характеризує</i> стосунки з медіаперсонажами. <i>Оцінює</i> позитивні і негативні сторони парасоціальної взаємодії з медіаперсонажами. <i>Визначає</i> психологічні «гачки» привабливості сучасних медіа і персонажів. <i>Орієнтується</i> щодо гендерних норм, ролей і стереотипів. <i>Оцінює</i> вплив медіапродукції на їх формування. <i>Використовує</i> прийоми	Тема 3.11. Парасоціальні стосунки з медіаперсонажами: формування гендерних норм, ролей і стереотипів Парасоціальні стосунки та історія їх дослідження. Пара- (біля) соціальні, бо вони односторонні, а не двосторонні, як справжні міжособистісні стосунки. Парасоціальні – уявні, частково вигадані стосунки, які сприймаються як близькі, значущі. Психологічні засади створення парасоціальних стосунків у медіа – бажання зустріти “старого знайомого”, продовжити “спілкування”, дізнатися про щось нове. А також несвідомо вплинути на уявлення про прийнятне і неприйнятне, бажане і небажане, красиве і некрасиве тощо. Медіаперсонажі і їхній вплив на формування гендерних ролей, норм та стереотипів у	<i>Практичне завдання.</i> Моделювання поведінки і ставлення, зокрема дискримінаційного або небажаної поведінки. Аналіз сучасних медіаперсон і парасоціальних стосунків (герої популярних серіалів або мультсеріалів) через фільманаліз. <i>Аналіз</i> поведінки медіагероя під кутом зору демонстрації ним/нею стереотипних зразків гендерної поведінки. Синхронізація. Українські медіатвори і медіагерої. Замовлення медіавиробникам.

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		фільманалізу для розвінчування гендерно-дискримінаційних стереотипів у сучасних медіапродуктах.	дітей. Жіноча/чоловіча поведінка в історичній традиції і сучасному світі. Жіночі/чоловічі професії, фемінітиви. Історична традиція рівноправ'я української жінки в громаді (нежонатий парубок не мав права голосу вирішувати важливі для громади питання незалежно від свого віку). Негативні наслідки від парасоціальних стосунків. Нереалістичні очікування від романтичних стосунків під впливом вампіриади. Медіакультура країн-виробників популярних медіаперсонажів.	
51	1	<i>Розпізнає</i> свої емоційні стани в процесі сприймання аудіального медіапродукту. <i>Аналізує</i> аудіальний вплив медіапродукту без візуального складника. <i>Створює</i> елементарні аудіальні медіаповідомлення з певним емоційним впливом. <i>Знає</i> принципи впливу аудіальної інформації. <i>Визначає</i> вплив аудіальної інформації на емоційний стан. <i>Оцінює</i> вміння саморегуляції,	Тема 3.12. <u>Практикум 5.</u> Аудіоколаж емоцій і його зцілювальні перетворення (2) Вплив актуальної ситуації на сприйняття: сприймання та аналізування за наведеною схемою медіапродукту різного контенту – нейтрального і воєнного, порівняння сили переживань. Врахування індивідуальної межі прийнятності для учнів при виборі медіатворів для запобігання медіатравмуванню. Як медіапродукція може розвинути емоційний інтелект: розпізнавання, регулювання, управління емоціями, управління враженням, вплив на інших людей через свої емоції. Дія аудіоповідомлення з різними технологіями впливу на особистість. Визначення технологій впливу аудіального	<i>Творче заняття: перегляд і прослуховування медіапродукту.</i> Аналіз емоційних переживань, що виникають під час сприймання медіапродукту, з поперемінним використанням тільки одного аналізатора (слух, зір): вибір медіапродукту (кліп, фільм, новини) нейтрального змісту і воєнного контенту, перегляд без звукового супроводу, цілісне сприйняття (відео+звук: слово + музика), аналізування, обговорення. Експеримент із заміною музичного супроводу на неконгруентний, аналіз відчуттів. Один і той самий відеофрагмент з різним звуковим супроводом, аналіз відчуттів. <i>Медіаторчість:</i> створення дієвого аудіального повідомлення за допомогою ІІІ. Створення індивідуального аудіоколажу для поліпшення психічного стану відповідно до

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
		використовує їх на практиці.	повідомлення на особистість. Нейронні мережі музичного спрямування (наприклад, генерування музики за зображенням: https://imaginarysoundscape.qosmo.jp).	потреб (релаксації, мобілізації).
52	2	<i>Знає</i> правила проведення медіаклубу і правила ефективної комунікації в групі. <i>Описує</i> функції рекламного інформаційного ролика і тизера до нього. <i>Розуміє</i> переваги групової роботи з виявлення та аналізу проблеми переглянутого медіаконтенту. <i>Визнає</i> необхідність захищати територіальну цілісність України зі зброєю в руках після досягнення повноліття – як конституційний обов’язок і персональну відповідальність за її збереження. <i>Уміє</i> технічно робити нарізки, які відображають потрібні смислові моменти. <i>Комунікує</i> з іншими, висуває творчі ідеї, плідно працює в групі.	Тема 3.13. <u>Практикум 6.</u> Ціннісно-смислова саморегуляція і патріотизм: медіаклуб Медіаклуб проводиться, як і в попередні роки: домашній перегляд обраного фільму; рефлексія емоцій/почуттів; практичне завдання, яке передбачає створення рекламного ролика з нарізок переглянутої стрічки; написання до нього тизера (короткого повідомлення, що заохочує до перегляду, інтригує). Зважаючи на те, що в країні йде повномасштабна війна, а вік старшокласників-випускників наближається до призовного, зміст ролика і тизера має просувати військовий/мілітарний патріотизм, необхідність захисту України від зовнішніх ворогів. Для перегляду та обговорення рекомендовано на вибір такі художні стрічки/фрагменти: передусім «Кіборги», (2017), а також «Позивний «Бандерас» (2018), «Черкаси» (2019), «Крути 1918» (2019), «Снайпер: Білий ворон» (2022), «Чорний ворон» (2019), «Довбуш» (2023) та ін.	<i>Практичні завдання:</i> Створення коротких роликів. (Доцільно створювати в командах, проте можна й індивідуально). В аудиторії: обговорюється фільм у форматі медіаклубу; аналізуються створені медіапродукти; обирається найкращий.
53	1		Підбиття підсумків опрацювання модуля	

Модуль 4. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА 3.0 (6-7 годин)

№	годин	Очікувані результати	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
54	2	Уміє використовувати інформаційно-комунікаційні сервіси для взаємодії із закладами вищої освіти. <i>Практикує</i> вправи на емоційну саморегуляцію.	Тема 3.14. <u>Практикум 7</u>. Вступ і електронне подання документів (1) Електронне врядування. Обмін досвідом між учнями. Правила вступу та електронне забезпечення процесу. Оцінювання ймовірності і виставлення пріоритетів у заявах на основі аналізу минулорічного досвіду. Вплив поведінки інших на індивідуальну ймовірність вступу. Як ефективно використати інформацію. Вплив інформаційної поведінки на рівень екзаменаційного стресу.	Обговорення правил вступу і практик використання електронного врядування. Обговорення стресу і впливу інформації на емоційні стани під час іспитів і подання документів. Вправи на емоційну саморегуляцію.
55	2	<i>Демонструє</i> впевнене володіння засвоєними техніками	Тема 3.15. Тренінги за вибором Тренування технік саморегуляції інформаційної поведінки та емоційних станів.	Проведення тренувань і замірів ефективності на замовлення учнів
56	2	<i>Застосовує</i> знання, здобуті під час вивчення курсу, для створення емоційно насиченого медіапродукту.	Тема 18. <u>Практикум 8</u>. МІГ-проекти до випускного вечора Створення аудіовізуальної продукції для супроводу випускного вечора.	<i>Синхронізація заходів.</i> Підготовка до випускних балів та їх медійного супроводу
			Підсумки року Підбиття підсумків опрацювання модуля, підбиття підсумків навчального року.	

Література

Інноваційні психологічні засоби розвитку медіаосвіти в умовах екстремальної дистанційності війни : методичний посібник : препринт / За ред. Л. А. Найдьонової, О. Л. Вознесенської / Найдьонова Л.А., Умеренкова Н.Ф., Вознесенська О.Л., Чаплінська Ю.С., Дятел Н.Л.; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – 2022. – 249 с. <http://mediaosvita.org.ua/book/innovatsiini-psyhologichni-zasoby-rozvitku-mediaosvity-v-umovah-extremalnoi-dystanciinosti-viiny/>

Найдьонова Л.А. Медіапсихологія воєнного часу. Електронний підручник для вчителя : препринт. ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології, 2022. – 344 с. <http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsychology-of-war-time/>

Наскрізна медіаосвіта в умовах війни. Збірник навчальних програм : препринт / За ред. Л.А. Найдьонової, Н.Ф. Умеренкової / Найдьонова Л.А., Умеренкова Н.Ф., Вознесенська О.Л., Чаплінська Ю.С., Дятел Н.Л., Григоровська Л.В., Найдьонов М.И.; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології, 2022. – 285 с. <http://mediaosvita.org.ua/book/zbirnyk-navchalnyh-program-naskrizna-mediavita-v-umovah-viiny/>

Чаплінська Ю.С. Кіберкультура і кібербезпека молоді в умовах війни. Психологічний практикум : препринт. – 2022. <http://mediaosvita.org.ua/book/kibercultura-s-kiberbezpeka-molodi-v-umovah-viiny/>

Чаплінська Ю.С. Фільманаліз у роботі психолога : практичний посібник / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології.. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. – 96 с.

Додаткова література

Вознесенська О., Сидоркіна М. Інтеграція арт-терапевтичних та медіаосвітніх технологій у подоланні психічної травми. *Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник* / Олена Вознесенська, Марина Сидоркіна. – Вид. 2-ге, випр. та доповн. – Київ : Золоті ворота, 2016. – 202 с. – С. 124–153.

Методичні рекомендації щодо проведення медіапсихологічної експертизи заподіяння аудіовізуальною продукцією шкоди психологічному здоров'ю та благополуччю дитини / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології ; Л. А. Найдьонова, Ю. С. Чаплінська, К. Ю. Кузін. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, , 2022. – 66 с. <https://ispp.org.ua/2022/12/30/metodichni-rekomendaciii-provedennya-mediapsixologichnoii-ekspertizi-zapodiyannya-audiovizualnoyu-produkciyeyu-shkodi-psixologichnomu-zdorovyu-ta-blagopoluchchyu-ditini-l-a-najd/>

Найдьонова Л. А. Медіапсихологія війни як основа концептуальних трансформацій медіаосвіти: від медіатравми до травма-інформованих практик. *Проблеми політичної психології*, 13(27), 2023. <https://doi.org/10.33120/popp-Vol13-Year2023-135>

Найдьонова Л.А. Розвиток медіаосвіти в територіальній громаді для подолання наслідків війни: Методичні рекомендації : препринт. – 2022. – 37 с. <http://mediaosvita.org.ua/book/rozvitok-mediaosvity-v-teritorialnii-gromadi-dlia-podolannia-naslidkiv-viiny/>

Практикум «Медіакультура»: Робочий зошит курсу за вибором для учнів 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Л. А. Найдьонова, О. Т. Баришполець, О. Є. Голубева та ін.; [наук. ред. Л. А. Найдьонова] ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – Київ, 2015. – 100 с.

Соціально-психологічні та психолого-педагогічні засади організації медіаосвіти молоді : [монографія] / Л. А. Найдьонова, О. Л. Вознесенська, Г. В. Мироненко, М. І. Найдьонов, Н. О. Обухова, Ю. С. Чаплінська, Н. І. Череповська, Н. С. Шишко ; за ред. Л. А. Найдьонової ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. – 278 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/NaydonovaMon-maketOK.pdf>

Термінологічний словник російсько-української війни / [В. Васютинський, П. Горностай, І. Губеладзе, Л. Найдьонова, М. Слюсаревський, С. Чуніхіна] ; за ред. М. М. Слюсаревського ; упоряд. С. Л. Чуніхіна ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – Київ, 2022. – 20 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8-2022.pdfCo>

Український словник медіакультури / О. Т. Баришполець ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – Київ : Міленіум, 2014. – 194, [1] с.

Чаплінська Ю.С. Медіаефекти парасоціальності. *Психологічний часопис*. 2020. Т. 6, № 4, 64–74.

Чаплінська Ю.С. Особливості наслідування старшокласниками медіаперсон. *Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Серія «Психологія»*, 2020. Т. 2, № 12, 104–109.

Череповська Н. І. Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення і творчого сприймання: Методичні рекомендації до медіаосвітнього курсу «Медіакультура» для старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ: Міленіум, 2014. – 116 с.

Череповська Н. І. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ. Візуальна медіакультура. – Київ: Шкільний світ, 2010. – 128 с.

Череповська Н. Медіаосвітні ресурси розвитку патріотизму і критичного мислення молоді: Навчально-методичний посібник. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. – 156 с.

Череповська Н.І. Розвиток патріотизму молоді психологічними засобами методики «Медіаклуб». *Проблеми політичної психології*. 2018. Вип. 7 (21), 150–160. <https://politpsy.org/index.php/popp/article/view/12/13>

Рекомендовані електронні ресурси

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. <http://nrada.gov.ua>

Національний проєкт з медіаграмотності Фільтр. <https://filter.mkip.gov.ua/>

Лабораторія психології масової комунікації та медіаосвіти (сайт, матеріали для вчителя з курсу «Медіакультура»). <http://mediaosvita.org.ua>

Детектор медіа. <https://detector.media/>

Медіаосвіта і медіаграмотність. <http://www.medialiteracy.org.ua>

Онлайн-курс з медіаграмотності на Дія.Освіта. <https://osvita.diia.gov.ua/courses/very-verified>

Дистанційний курс «Медіаграмотність для освітян». <https://courses.prometheus.org.ua>

Інститут масової інформації. <https://imi.org.ua/>

База проросійських наративів та дезінформації Propaganda Diary. <https://russiandisinfo.voxukraine.org/>

StopRussiaChanel (MRIYA - Платформа, яка являється виробником проєктів за підтримки Кіберполіції України та волонтерів. <https://mriya.social/>)

Стопфейк. <https://www.stopfake.org/>.

Стопсекстинг. <https://stop-sexting.in.ua/>

Всеукраїнська компанія з протидії кібербулінгу. <https://cyber.bullyingstop.org.ua/>

Історія аудіальних медіа. <https://www.slideshare.net/bryesguerra/audio-media-23347010>

Світ професій майбутнього. thisjobdoesnotexist.com

Рекомендовані нейронні мережі

Створення мемів і гіфок. (<https://www.supermeme.ai>), Створення картинок для листівок (<https://paintbytext.chat/>),

Підбір подарунків. <https://gen.gifts/>

Анімація і оживлення дитячих малюнків. <https://sketch.metademolab.com/canvas>.

Генерування музики за картинкою. <https://imaginarysoundscape.qosmo.jp>

Генератор картинок за текстовими запитами. <https://deepai.org/>

Пошук потрібних нейронних мереж. theresanaiforthat.com

**Рекомендовані фільми за вибором (можуть бути замінені вчителем
на запропоновані учнями фільми українського виробництва
за близькою тематикою)**

9 клас Тема 1.11. Практикум 5. «Чорний козак» (Україна, 2018), «Пекельна хоругва, або Різдво козацьке» (Україна, 2019), «Захар Беркут» (Україна, 2019), «Максим Оса: золото Песоголовця» (2022)

10 клас Тема 2.11. Практикум 5. «Далекий постріл» (Україна, 2005) 16+², «Страчені світанки» (Україна, 1995) 16+, «Нескорений» (Україна, 2000) 16+, «Залізна сотня» (Україна, 2004) 16+, «Іван-сила» (2013), «Поводир» (2014).

11 клас Тема 3.8. Практикум 3. Мультфільм “Конфлікт” (1994), короткометражний фільм “Мотузка” (2006)

Тема 3.13. Практикум 6. «Кіборги» (Україна, 2017), «Позивний «Бандерас» (2018), «Крути 1918» (Україна, 2019), «Черкаси» (Україна, 2019), “Снайпер: Білий ворон” (Україна, 2022), “Чорний ворон” (Україна, 2019), “Довбуш” (2023).

² 16+ позначка вікових обмежень. Фільми є військовими драмами, містять сцени збройного насильства, що можуть мати ретравматичний ефект. Тому використання для дітей віком до 16 років не рекомендується. Крім того, потрібно враховувати індивідуальну межу прийнятності.

Навчальне видання

МЕДІАКУЛЬТУРА

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для учнів 9, 10, 11 класів
закладів загальної середньої освіти
(три роки навчання)

За редакцією доктора психологічних наук
Л. А. Найдьонові

Літературне редагування *Т. А. Кузьменко*

Адреса Інституту: 04070, м. Київ, вул. Андріївська, 15

E-mail: info@ispp.org.ua

Сайт: <https://ispp.org.ua>

Підписано до друку 09.10.2023 р. Гарнітура Times New Roman. Авт. арк. 4,0